

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an . . . . . 4 cor. 40 bani,
Pe o jumătate de an . . . . . 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“ Sibiu.

Foaie politică

Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: „Foaia Poporului“, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelarilor Nr. 12).

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraă
12 bani, a treia-oraă 10 bani.

Iară tratative de pace.

N'a trecut tocmai mult timp, decând am publicat comunicatul (scrisoarea) Comitetului nostru național, care spune, că între guvernul din Pesta (zi: Tisa) și națiunea română reprezentată prin Comitetul național al ei s'au început tratative (consfătuiri) de pace, al căror rezultat avea să fie recunoașterea drepturilor noastre naționale. Aceste tratative n'au avut însă nici un rezultat, căci guvernul-Tisa umblă și de data aceasta cu mișelii: crede, că întreg neamul românesc va sărli numai decât în partidul guvernamental și cu asta guvernul va fi împlinit porunca *celor de sus* de-a împăca pe Români. Mai voi să numească și câțiva fișpani români aleși dintre ceie s'au vândut de mai înainte cu trup cu suflet necuratul în chib de șovinism maghiar.

Se'nțelege, că comitetul nostru național a respins astfel de condițiuni de pace, cari sunt o batjocorire obraznică a neamului românesc. Pe noi nu ne arde, ca să avem câțiva lihniți de mărire în posturi de fișpani, nici nu vrem să avem deputați slugi în partidul guvernamental. Avem și acum patru, ai căror părinți au fost Români. Dar acești nenorociți, ajunși un fel de Țigani ungurești, au simțământul de vrednicie așa de tâmpit, încât când primministrul Lukacl au avut îndrăzneala să declare în dietă, că legea electorală e astfel întocmită, încât Români să aibă cât mai puține voturi, nici n'au eărăit, ci au votat-o chiar și cu schimbările în rău făcute la propunerea nemeșilor paraziti din Ardeal și tovarășilor lor sași. Când va ajunge națiunea română din Ardeal și Ungaria să fie reprezentată prin astfel de lași, sfârșitul ei e aproape.

Mai marii națiunii române, alcătuiți în Comitetul nostru național, se'nțelege că au respins cu indignare astfel de propuneri și lucrul adormise. Ce se întâmplase? *Primejdia unui războiu cu Rusia părăd îndăturală* și astfel cei dela cărma statului nostru credeau că pot să-și bată și mai departe joc de noi, căci *pentru moment* nu mai aveau trebuință de sângele nostru. Căci noi Români nu e ertat să uităm nici o clipă, că *chestiunea română* nu e numai a statului nostru, ci e *chestiune europeană*, adică o chestiune, care interesează Europa întreagă. Nu e vorba numai de cele aproape patru milioane de Români ai monarhiei, ci de întreaga națiune română, care cuprinde în sine înainte de toate și pe cele șapte milioane și jumătate din România și pe cele două milioane din Basarabia.

Se vede însă, că earăși se ridică nori grei pe orizontul politic. Așa numita demobilizare e un moft, căci și în Austro-

Ungaria, și în Rusia armatele sunt tot concentrate. Aceasta o dovedește mai bine cele scrise de câteva gazete țidano-maghiare, în-deosebi de „Pesti Hirlap“, care vestește, că după Paștile catolice tratativele de pace între guvern și națiunea română vor începe de nou. Dacă n'ar fi teama de încurcături externe (cu alte state) de sigur, că guvernul din Pesta n'ar fi ascultat de nou de *porunca venită de sus* să înceapă tratative nouă. Dl *Dr. Teodor Mihali* o și spune de altminteri, că nu noi Români ne-am apropiat de guvern, ci acesta s'a văzut silit să înceapă tratative cu reprezentanții națiunii române, adică cu membrii Comitetului nostru național.

„Pesti Hirlap“ spune, că la aceste tratative vor lua parte și arhiepiscopii români, apoi chiar și cei patru deputați-slugi guvernamentali. Cu primministrul Lukacl vor trata despre îndeplinirea legii naționalității, cu ministrul școalelor Lukacl despre înlăturarea legii barbare a lui Aponi și cu ministrul de justiție Balog despre încetarea proceselor de presă.

Un redactor dela gazeta „Budapester Tagblatt“, scrisă nemțește și de mulțori cu dreptate pentru naționalitățile nemaghiare dela noi,*) l-a rugat pe dl Dr. Mihali, deputatul nostru și președintele clubului naționalităților, să-i dea informațiuni despre aceste tratative. Iată, ce a spus dl Mihali:

Episcopii români nu iau parte la tratative. Fruntașii nostri naționaliști s'au pus însă în legătură cu arhierii români, pentru că în tratativele de pace e vorba și de bisericile și școalele noastre confesionale, ale căror căpetenii sunt tocmai episcopii nostri cu consistoarele.

Cu *deputații guvernamentali*, cari au fost odată Români, fruntașii neamului nostru nu au nici o atingere. Cu ei nu vorbesc nici în chestiuni private, căci ei sunt vinovați de guvernele tărăgânează meru să ne dea dreptate.

Cele spuse de dl Dr. T. Mihali sunt spuse din sufletul poporului nostru. Arhierii nostri nu se pot pune pe față în fruntea luptelor noastre politice. Ei au să respingă cu toată puterea orice încercare de-a lovi în bisericile și școalele noastre naționale, dar lupta pe câmpul deschis are să o ducă poporul român întreg condus de fruntașii, pe care și-i-a ales el și cari sunt membrii comitetului nostru național. Aceștia, poporul și fruntașii lui aleși, au datorria și și pot lupta fără teamă, că vor primejdui vr'un așezământ cultural.

Tot din sufletul poporului român a vorbit dl Dr. Mihali, când a spus, că na-

*) De aceea e și urgisită de cei dela putere și de — Sași!

țiunea română nu-i socotește pe cei trecuți în tabăra dușmană de vrednici ca să schimbe o vorbă cu ei. Și are dreptate, căci privind cine sunt aceștia, ne cuprinde scârba cea mai mare. E *Csokan*, care a dat gimnaziul românesc din Năsăud pe mâna dușmanului, e *Mangra* renegatul, *Szegeszkü*, un nimeni, *Burdia*, care a făcut pagube uriașe în averea și sufletul grănițerilor dela Caransebeș. Pentru aceștia națiunea română are numai dispreț și scârbă și ar fi o mare greșală din partea fruntașilor nostri, când s'ar murdări atingându-se de ei.

Ce privește tratativele de pace, noi credem, că și de data aceasta e vorba de o nouă înșelătorie din partea guvernului. Au trecut patruzeci de ani, decând primministrul de pe vremuri Lonyai n încercat cea dintâi tragere pe sfoară a Românilor, cari începuseră lupta grea împotriva lăcomiei celorce din nenorocire au ajuns din cauza dualismului păcătos în fruntea treburilor țării. Încercările acestea de înșelăciune nu continuat și de-atunci încoace, chiar și sub cel mai barbar primministr, Tisa Calman, tatăl lui Tisa cel de astăzi. Toate au fost zadarnice, căci Români au văzut mișelin. Și de-atunci până astăzi dieta din Pesta n votat meru legi anume croite, ca să fim nimiciți în cultura noastră și în averea noastră. Iar administrațiunea Ungariei, numită de înșiși Maghiarii cinstiți *aziatică* a continuat să ne asuprească cu mijloacele cele mai ticăloase. De altminteri e destul să ne aducem aminte de *legea lui Aponi*, nimicitoare școalelor noastre, și de *legea cea nouă electorală*, care ne jefuește partea cea mai mare a bărbăților nostri de dreptul de vot, adică de dreptul de-a ne avea și noi cele patru milioane de Români, reprezentanții nostri la facerea legilor.

Iată pentru ce avem noi convingerea tare, că tratativele de pace sunt purtate de guvern numai de groaza încurcăturilor din afară și numai ca să ne înșele de nou adormindu-ne. Dar și el se va convinge, că națiunea română nu mai poate fi înșelată și în curând tot va trebui să l-se dea drepturile, ce i se cuvin.

Anglia și Tripla-Înțelegere. E știut, că cele șase Puteri mari ale Europei sunt împărțite în două grupuri: deoparte Tripla-Alianță compusă din Germania, Austro-Ungaria și Italia, de altă parte Tripla-Înțelegere compusă din Franța, Rusia și Anglia. Împărțirea aceasta s'a putut vedea mai bine în războiul balcanic, când Tripla-Înțelegere s'a dat cu totul de partea aliaților balcanici și lucră împotriva dorințelor Austro-Ungariei mai ales. În ce privește Tripla-Înțelegere, nu se știau condițiunile sub cari s'a alăturat Anglia la Franța și

Rusia. Într-o ședință a parlamentului englez, ministrul Asquith a declarat, că nu există nici o îndatorire secretă, prin care Anglia ar putea fi silită să ia parte la un război.

Astfel de îndatoriri există însă între Franța și Rusia, apoi între Austro-Ungaria și Germania mai ales.

Pentru Maghiarii din Ardeal. Încă de mult se înființase în ministerul de agricultură un fel de birou, care n'avea altceva de lucru, decât să încarce pe Săcuii din Ardeal cu tot felul de bunătăți: să le dea vite de prăsilă, semințe, să le înființeze bănci, fabrici, să le căpătuească copiii pe la meserii și câte alte bunătăți. La traiul acesta de pomenagii (oameni, cari trăiesc din pomană) au râvnit și ceilalți Maghiari din Ardeal și acum biroul se va muta la Cluj.

Și se mai vorbește de dreptate în țară și de tratative de pace, când banii nostri sunt mâncați de toți leneșii!

Episcopul Antal pe ducă. Din dieceza păgână vin știri inveseleitoare. Protopopii maghiarizatori au fost alungați de bravii Români din părțile Sătmăruului. Administratorul episcopesc Antal s'a spăriat și vrea să-și dea demisia, cu toată gunoarea de renegați ruteni vreau să-l oprimească.

Veste tristă vine numai din Măraș-Oșorhei, unde protopopul, care și anul trecut îndrăznise să citească evanghelia ungurească, își face de cap cu slugăria lui Să-i fie rușine! Dar Românii de-acolo dorm?

Tratativele între opoziție și guvern. Nu demult s'a prezentat deputatul Deji, cel cu acuzele contra primministrului Lukaci, la Khuen-Hedervari, care e acum președintele partidului muncii. O gazetă din Viena spune, că Deji a pus, în numele opoziției, următoarele condițiuni pentru încheierea păcii între opoziționali și guvernamentali:

Tisa și Lukaci să plece.

Legea electorală să se schimbe astfel, încât dreptul de vot să se dea dela vârsta de 21 ani în sus. (Celelalte condițiuni mișelești să rămână!).

Opoziția recunoaște celelalte legi votate, dar regulamentul dietei să fie schimbat în unele puncte.

Statificarea notarilor. În Maiu se va prezenta dietei proiectul de lege despre statificarea notarilor comunali și cercuali. Graba aceasta se explică prin noua lege electorală, care dă notarilor un rol însemnat la compunerea listei alegătorilor, la statorirea dreptului de alegere și chiar la votare. Guvernul dușman dreptății se grăbește să facă din notari niște unelte și mai supuse lui decum erau până acum.

O adunare a Slavilor-de-meazăi (Croatii și Sârbi din Croația-Slavonia, Dalmația, Bosnia și Herțegovina și Slovenii din provinciile de meazăi ale Austriei) s'a ținut săptămâna trecută în Abbazia lângă Marea-Adriatică. Scopul a fost să se sfătuiască asupra mijloacelor de întrebunțat pentruca aceste popoare să scape de orice asuprire a altor popoare străine (la noi de-a Maghiarilor). Câțiva membri dintre cei mai de frunte ai Croaților au înaintat, înainte de deschiderea congresului, Moștenitorului nostru de tron un memorandum, prin care îl roagă să grăiască de liniștirea poporului croat până nu e târziu, căci rândul de oameni de acum e cel din urmă

care mai crede, că-și va putea înfăptui dorințele naționale rămânând legat de monarhie!

Asta însemnează, că tinerimea e crescută în ideea, că trebuie să se rupă de Austro-Ungaria, altminteri vor fi nimiciți de ceice vreau să le răpească limba și celelalte drepturi naționale.

Despre mișeliile alegerii dela Sasca am primit raport, pe când foaia era sub tipar. De aceea publicăm unele amănunte numai la „Ultime știri“.

Ticăloșia dela Ungvar.

Despre ticăloșia și batjocura făcută întreg neamului nostru prin purtarea de bașibozuci de pustă a renegaților teologi din amăritul neam al Rutenilor publică gazeta zilnică a partidului național român amănunte, din cari dăm și noi pe cele mai însemnate. O facem aceasta, ca să vadă ai nostri, cum nu numai guvernele și întreaga administrație a patriei noastre cutează să-și bată joc de noi, dar chiar și lăpădăturile altui neam, care maghiarizându-se a ajuns Tigani naționalității maghiare. Din cele întâmplare acum la Ungvar și anul trecut la Oradea-mare se mai vede încă ceva: păcatul strigător la cer, pe care l-au săvârșit conducătorii diecezei greco-catolice române dela Oradea, cari cu toate veniturile uriașe ale acestei dieceze n'au clădit un seminar, în care tinerimea noastră să se poată pregăti în spirit național pentru frumoasa slujbă de *preot românesc*. Dacă se vor deșteptă în sfârșit ceice au dormit până acum, putem mulțumii lui D-zeu, că renegații scârboși dela Ungvar și-au dat arama pe față. Iată ce ne scrie corresponsentul:

La 15 Martie n. poporul ungurească are o serbare națională, cum e la noi 3 Maiu (adunarea de pe Câmpul Libertății din 1848). Încă înainte de 15 Martie, teologii renegați ruteni pregătiseră o mișelie în contra celor 13 teologi români, pe cari voiau să-i batjocorească așa de rău, încât aceștia să-și peardă judecata rece și să facă ceva, pentru care să fie dați afară din seminar. Mereu îi întrebau rânjind: voi nu vreți să vă faceți martiri ca cei dela Oradea? Iar în sara serbării lor, unul Terebeș, care era beat, a început ceartă țigănească cu teologul român.

La serbarea de 15 Martie teologii români n'au luat niciodată parte, mai ales, că nici nu sunt membri ai societății teologilor ruteni renegați, care aranjează serbarea. Când erau la masă, acelaș Terebeș, beat ca un cociș ungurească, a început să cânte himnusul, un cântec ungurească, pe care-l cântă Ungurii cum cântăm și noi „Deșteaptă-te Române“ la serbările noastre. Teologii români și-au văzut de treabă. Atunci haita Rutenilor a început să urle, că Românii sunt vânzători de patrie, că n'au vrut să se scoale în picioare, când Terebeș răcnia „himnusul“. După ce i-au injurat în modul cel mai murdar, au alergat la director, unde au spus câte minciuni toate. Acesta a pornit cercetare, dar fiind-și el un Rutean renegeat ține parte teologilor ruteni. Aceștia au avut chiar îndrăzneala să propună bravilor nostri tineri să iscălească o hârtie, prin care să recunoască greșala lor de-a nu fi cinstit cântarea aceea străină. Românii au respins aceasta cerere obraznică. Directorul a cerut atunci, ca Românii să cânte himnusul și să facă în scris o lucrare, în care să răspundă la întrebarea: ce respect datorește un cetățean maghiar

himnusului ungurească? Nici la aceasta nu s'au învoit, căci ei nu sunt Maghiari, prin urmare n'au nici în clin nici în mână cu cântecele ungurești. Noi Românii, ca toți cetățenii Ungariei, Maghiari, Români, Germani sau de ce nație ar fi, avem să cinstim *Imnul Impăratului* (Doamne ține și protege — Patria și pe Impărat). Cântecile străine n'avam nici să le hulim, dar nici să le cinstim.

Lucrul e acum înaintea episcopului lor. Acesta se nștelege, că nu va face dreptate tinerilor nostri. Urmarea va fi, că teologii români vor trebui să părăsească seminarul cuib de renegați scârboși, ceace e foarte bine.

Iar noi toți vom zice iubiților nostri teologi: v'ăți purtat cu vrednicie și ați făcut cinste neamului nostru. Să trăiți și să vă vedem la muncă în ogorul național. Din voi nu pot să iese decât păstori buni ai neamului românesc. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Știri politice din străinătate

Întâmplarea cea mai însemnată în timpul din urmă al războiului a fost **cucerirea Adrianopolului**, despre ceace am amintit și în numărul trecut al foii. La 12/25 Martie viteazul Șucri-Pașa trimisese cea din urmă telegramă prin telegrafia fără fir la Constantinopol. În ea spunea, că dușmanul a început un atac mare și o luptă sângeroasă e în curgere. Nu știe, care va fi rezultatul, dar în cazul, când dușmanul va izbuti să intre în oraș, va găsi numai ruine, căci va arunca totul în aer.

Planul nu l-a putut îndeplini întocmai. Bulgarii și Sârbi, ajutați de o ceață groasă și disprețuind moartea au năvălit cu furie asupra forturilor dinafară și după o luptă de două zile le-au cucerit. Șucri-Pașa a aruncat în aer cu dinamită căzărmi, magazine și alte clădiri. Soldații turci s'au mai împotrivit și în oraș câțva timp, dar pe urmă au fost învinși. Șucri-Pașa, văzând zădărnicia oricărei împotriviri, s'a predat împreună cu o armată de peste 50 de mii de soldați, între cari și mulți generali.

Cei dintâi, cari au intrat în oraș, au fost Sârbi. Peste tot, fără ajutorul artileriei sârbești Bulgarii nici acum nu ar fi putut cuprinde orașul, căci ei nu aveau tunuri de asediu (tunuri de bombardare).

După ce s'a făcut predarea, a venit regele Ferdinand dela Sofia cu principii în oraș, fiind primit de poporațiunea bulgară cu mare însuflețire. Șucri-Pașa i-s'a prezentat și descinzându-și sabia i-a dat-o regelui bulgar. Acesta însă n'a vrut s'o primească zicând, că un general așa de viteaz cum e Șucri-Pașa e vrednic să o poarte chiar și după ce a fost învins. Șucri-Pașa e acum în Sofia.

Se nștelege, că Bulgarii și Sârbi încă au avut perderi grozave, ceace se vede și de-acolo, că cu un singur tren au sosit la Belgrad 1500 de răniți și alte mii de răniți vor mai sosi.

După cucerirea Adrianopolului o parte a armatei bulgare a plecat pentru întărirea armatei dela Ceatalgea. Aici Bulgarii încă au înaintat și au cuprins locurile, pe cari le perduseră mai înainte. Ei au izbutit chiar să împingă mijlocul armatei turcești spre Constantinopol. De aici au fost trimise trupe nouă în contra Bulgarilor la Ceatalgea.

Cu toată nenorocirea, care s'a abătut asupra Turciei, unii din fruntașii lor din Constantinopol nu încetează cu încercările de răscălare. Acum de curând au fost arestați câțiva, cari voiau să răstoarne și pe Sultan.

Vaporul turc de război Hamidie, spaima Grecilor și a Sârbilor în Marea-Adriatică, a bombardat de nou portul ocupat de Sârbi San Giovanni di Medua, dărâmand mai toate casele și omorând mulți oameni.

Muntenegrinilor le merge tot rău. Având în vedere, că sunt un popor mic, ei au avut cele mai mari pierderi dintre toți aliații, căci au pierdut, morți și răniți, a treia parte din oamenii eșiți la război. În țară e primejdie de foamete, cu toată Rusia le-a trimis cantități mari de grâu. Cu toate acestea ei nu vreau să se lase de cucerirea orașului Scutari. Puterile prin ministrii lor dela Cetinie (capitala Muntenegrului) le-au pus de nou în vedere, că Scutari trebuie să rămână Albaniei, Muntenegrii nu vreau însă să asculte și se bizuie multe pe Ruși. Ministrul rus încă le-a recomandat să se lase de Scutari, dar el e totodată contra Austro-Ungariei și Italiei, cari ar vrea să silească cu armele pe Muntenegrii și pe Sârbi să părăsească Scutari. Până acum guvernul muntenegrin declară sus și tare, că el nu vrea să știe de părăsirea Scutarilor.

Comandantul Essad-Pașa a fost rugat de conzului din Scutari să lase pe străini și pe civili să părăsească orașul. Essad-Pașa nu s'a învoit, căci nu are poruncă dela Constantinopol. Acum au intervenit ministrii Puterilor din Constantinopol să i se dea ordin în privința aceasta. În urma acestora de câteva zile bombardarea orașului a încetat.

Neînțelegerile dintre aliații balcanici ard sub spuză. Grecii vreau să concentreze 150 de mii de soldați la Salonic, la care răvnesc Bulgarii. Sârbii din Macedonia prigonesc pe Bulgari. Mulți comitații bulgari au dispărut fără să se știe de urma lor. După încheierea păcii cu Turcii se va vedea, ce va urma între aliați.

Căzând Adrianopolul, s'au mărit și speranțele de pace. Acum mai e vorba nu-

mai de statorirea graniței dintre Bulgaria și Turcia. Bulgarii ar vrea să ajungă cât mai aproape de Constantinopol, la ceea ce împotriva nu numai Turcii, dar și Puterile din Tripla-Alianță.

Conferența ambasadurilor dela Londra a hotărât marginile Albaniei de către Muntenegru și Macedonia. Mai sunt de hotărât cele dela meazăzi, către Grecia. La pertractări a luat parte și trimisul României, dl ministru Mișu dela Londra, căci e vorba și de soarta Românilor din Albania. Tot în interesul Românilor din Albania și Macedonia s'au prezentat și delegații lor la ministrul de externe englez și la ambasadori. Din Londra, delegații au plecat la Berlin și la Roma pentru acelaș scop.

Conflictul româno-bulgar nu s'a deslegat nici până acum. Ambasadorii din Petersburg au făcut o propunere mijlocitoare, ca adevă Bulgaria să lase României toate întăriturile Silistriei și o bucată mai mare la Marea-Neagră, în schimb orașul să rămână tot Bulgariei. Propunerea a fost respinsă și de Români și de Bulgari.

Interesant e, că gazetele cele mari rusești recunosc dreptatea României, dar zic, că să se lase de Silistria și să încheie o alianță cu Rusia și cu Bulgaria contra Austro-Ungariei, căci numai așa vor fi scăpați Români din Ungaria de jugul, sub care gem. Ba din Londra a venit chiar știri, că Rusia ar da României partea cea mai mare a Basarabiei, tot cu condițiunea de-a se lăpăda de alianța cu Austro-Ungaria asupritoare de Români și a se alia cu Rusia.

În curând trebuie să se hotărască într'un fel și conflictul acesta.

România și Bulgaria.

Bulgarii, cari sunt foarte șireți, s'au grăbit să plătească gras pe mulți gazetari francezi și englezi mai cu samă, dar și germani, ca să publice despre ei articole, în cari țara lor să fie lăudată peste măsură și arătată ca fiind cu mult mai înaintată în comerț, industrie, căi ferate, armată, școli, în sfârșit în toate! Lumea îi crede pe mincinoșii plătiți, dar datele statistice oficiale dovedesc contrariul. Noi Români din Transilvania și Ungaria ne interesăm de

tot ce privește România, căci hulirea României e și hulirea noastră, fala României e și fala noastră. De aceea dăm în cele următoare câteva date statistice oficiale (cum le spun adevă ministriile) din Bulgaria și România dinainte de războiul balcanic, pentruca și Români nostri de-aici să cunoască starea adevărată a lucrurilor.

Bulgaria. România.

1. Poporațiunea.

4 mil. 400 de mii. 7 mil. 300 de mii

2. Excedentul nașterilor (câte nașteri mai multe decât morți).

1909: 59,299 94,017

3. Drumuri de fer.

1928 kilometri 3690 kilometri

4. Orașe mai mari de 50,000 locuitori.

Sofia 102,812 București 320,000

Filipopol 50,000 Iași 75,000

Galați 71,721

Braila 64,620

Ploiești 56,325

Craiova 51,973

5. Veniturile țării (1910/1911).

173 milioane 583 milioane.

6. Comerțul exterior (import și export).

306 milioane 1026 milioane.

7. Capitalul din industrie (fabrici).

50 milioane 614 milioane.

8. Armata (1912) în timp de pace.

Ofițeri 3,807 4,581

Soldați 57,491 98,057

Cai 10,803 20,839

9. Invățământul.

24 milioane 48 milioane

Copii în vârstă de școală (1909)

575,764 938,416

Au cercetat

321,182 584,953

Câți știu carte (1909)

28 la sută 39 la sută

Școli primare

3105 4695

Bulgaria are o universitate cu trei facultăți, România două universități complete. România mai are școală de ingineri, școală de științe de stat și alte școli înalte, cari lipsesc Bulgariei.

Se vede deci, că tocmai în privința învățământului și al științei de carte, cu care vreau să se laude mai mult, Bulgaria e în urma României.

Cu paloșul.

68

poveste vitească din vremea descălcatului Moldovei
de
Radu Rosetti.

(Urmare)

I-am jurat că-i voi împlini toate dorințele și știu că el o închis ochii având desăvârșită încredere că-mi voi îndeplini jurământul.

Aice iar tăcu și făcu semn lui Mihule să-i deie apă. După ce bău urmă:

— Mi-am împlinit jurământul, nu cu sfințenie dar cu dragoste, căci după fericirea de care avusesem parte cu Voicu, nu puteam să am alta mai mare decât aceea de a te vedea crescând în putere, în minte, în frumusețe, o podoabă a ochilor mei! Toate dorințele pe câte o mamă o putut să le aibă, tu le-ai împlinit.

— Mamă, am fost nevrednic de bună-

tatea ta, izbucni atunci Gheorghiuța, acoperind mâna rănitei cu sărutări fierbinți.

— Nu vorbi astfel dragul meu. Care o fost mama, care o avut parte de fiu blând către dânsa ca tine, înțelept ca tine, viteaz ca tine, frumos ca tine. Mamă mândră de copilul ei ca mine, n'o fost nici n'are să mai fie.

Și-acuma, dragul meu, puțin să se mai stie soarele și voiu fi departe, departe de tine, tu mângâierea văduviei mele. Voiu fi iar lângă Voicu meu iubit și-i voiu putea arăta cum am răsplătit încrederea care o pus-o în mine, îi voiu putea mulțami pentru darul ce mi l'o făcut în tine.

Cele de pe urmă cuvinte erau mai mult un șoptet; Șalga tăcu și închise ochii. Fața ei se făcuse albă ca varul, trupul rămăsese nemișcat.

Gheorghiuța crezând-o moartă, se aplecă și o sărută pe frunte. La această desmierdare, deschise ochii și-i făcu cu dânsii semn că n'a murit încă apoi îi închise iar.

După o tăcere destul de lungă îi des-

chise și glasul ei se auzi, dar acum slab de tot.

— Înainte de a muri trebuie să-ți dau un sfat. Știu că iubești pe o fată. Ea este frumoasă și de neam bun. Îți doresc să fii fericit cu dânsa, dar făgăduiește-mi că vei lua-o în căsătorie numai dacă vei simți că ai încredere deplină, nemărginită într'însa cum am avut și eu în tatăl tău, cum o avut el în mine. Jură-mi că cât vei avea cea mai mică, cea mai neînsemnată îndoială despre iubirea sau despre statornicia ei, nu vei lua-o.

— Mamă, zise Gheorghiuța cu hotărâre. Acea fată este pricina morții tale fiindcă, de rămâneam acasă în loc să mă duc s'o văd, plecam eu în locul tău, și nu te pierdeam. Mamă, de acum înainte pot avea numai ură pentru acea fată, căci o privesc ca ucigașa ta. Inima ta de mamă o judecat-o bine. Îți jur, mamă, că ea nici odată nu-mi va fi soție.

— Bine cuvântat să fii, și Dumnezeu să-ți audă jurământul, zise atunci Șalga cu

Ce scriu alte gazete?

Ținuta trădătoare a deputaților sași când cu votarea barbarei legi electorale e înfierată cum trebuie și de un Sas al lor. Fostul profesor naționalist sas, dl *Lutz Korodi*, care încercase să desmorțească pe Sași din slugăria lor față de toate guvernele șoviniste din Pesta și pentru aceasta l-a silit tot Sașii să plece dintre ei la Germania, scrie în marea revistă *Preussische Jahrbücher* (Analele Prusiene) un articol, în care arată greșala cea mare a Sașilor, care se va răzbună în viitor. Iată ce zice dl Korodi:

Ținuta Sașilor e deadreptul dureroasă, deoarece pentru un mic favor (câștig deosebit) își atrag ura celorlalte popoare, cari sufer acelaș jug în Ungaria, între cari ei Sașii ar voi să fie singurii privilegiați. Și astfel ei întârzie într'adins să se alăture la lupta comună a celor jefuiți de drepturi în Ungaria. Poatecă din acest gheșeft să se aleagă cu ceva câștig, dar pierderea morală pentru timpul viitor va fi cu mult mai mare decât folosul din acest gheșeft. Dar nu numai Românii îi acuză pentru egoismul și ura lor față de ceice sufer, ci și Șvabii din Banat. Iarși iese la iveală vechea frică a samsarilor sași, ca de dragul unor perderi momentane să-și uite de socoteala ce ar trebui să o facă cu acele puteri, cărora le este rezervat fără îndoială viitorul. Și din partea Românilor auzim din când în când, că stau în pertractări cu guvernul din Pesta. Dar aceea ce cer Românii e totdeauna în folosul tuturor naționalităților. Ei cer ștergerea legii lui Aponi și îndeplinirea legii de naționalități. Acestea sunt cereri, pe cari Nemaghiarii și-le pot lăsa. Pe Românii îi conduce o idee, pe Sași interesele unui grup separatist, care perde orice legătură cu lumea, ce-l incunjoară.

Vorbitorul deputaților sași (deputatul Schuller) cere o astfel de schimbare a proiectului de lege,* care să împedecă ca stăpânirea unei grămăzi fără cultură să ștergă vechea cultură săsească de opt veacuri și jumătate. Aceasta observare aruncată cu dispreț privește bineînțeles pe Românii. Dar cine a putut observa vreodată din nemijlocita apropiere cu câtă putere să ridice mințile românești din aceasta grămadă, cum o

*) Darea de 20 și 40 cor., care s'a și primit.

numește deputatul sas, și câtă putere neîntrebuințată odihnește încă în afunzimile acestui ocean național, trebuie să fie cuprins de groază, când pentru aceasta sumeție săsească va veni timpul unei răzbunări. Și aceasta se va întâmpla cu siguranță atunci, când preponderanța (puterea mai mare) tinărului popor român se va mări prin sporirea repede a elementelor sale de cultură întrecând chiar cu numărul și clasa intelectuală săsească.

Cele prorocite de dl Lutz Korodi se vor împlini și încă într'un viitor mai apropiat decum îl bănuiesc Sașii. Batjocura sângeroasă a deputatului Schuller, care a avut obrăznicia să declare națiunea română ca fiind o turmă de animale va întări numai ura noastră îndreptățită contra acestui neam pripășit între noi, unde a trăit totdeauna gudurându-se pe lângă cei mai tari și asuprind cu armele minciunii pe ceice credeai slabi. Am dat dovezi, că știm urî și știm plăti fărădelegile, pe cari nu le-am uitat nici după veacuri și cu atât mai puțin le vom uita acum, când sute de mii de Români le găsesc în gazetele și cărțile noastre. Jidanii, cari cu prăvăliile lor au împănănat stradele orașelor săsești alungând pe negustorii și meseriașii sași, nu-i vor scăpa, cu toată dragostea la toartă între acești aliași jidano-sași.

Dela Români din America.

IV.

(Urmare și fine).

Unica mângăere a lor este *pedia*. Plata se face tot la două săptămâni, de obicei Sâmbăta, care se numește *pay-day* (zi de plată). Din acest cuvânt Românii noștri au format un cuvânt româno-american *pedie*, dându-i înțelesul de plată de două săptămâni.

Pedia cea mai mică pentru un muncitor care nu pierde vre-o zi de lucru este 25 dolari. Câștigul lunar cel mai mic este, prin urmare, 50 dolari (250 cor.). Muncitorii mai îndemânatici și statornici câștigă însă și 100—120 dolari pe lună (500—600 cor.).

Din *Pedia* aceasta Românii noștri își plătesc mai întâiu *bortul* și datoria la *salioane*. Sub *bort* (englezește *board-masă* și locuință), Românii noștri înțeleg toată în-

ținerea: locuința, masă și spălatul rufelor. *Bortul* costă pe lună 14—18 dolari, după cum într'o cameră locuiesc 2—3 sau mai mulți chiriagi. Mai ales la început, locuințele lasau foarte mult de dorit sub raportul curățeniei. (Românii noștri, imigrați cu gândul de a face cât mai multe parale și în vreme cât mai scurtă, preferau să doarmă câte 2 inși într'un pat, câte 4—5 într'o cameră mică și joasă (cum sunt în general locuințele în America), numai și numai ca să poată economisi 3—4 dolari mai mult pe lună. Și patronii borturilor profitau și ei de această șgârcenie a bieților noștri muncitori, așezând tot mai multe paturi într'o chilioară mică.

Astăzi în această privință stăm mai bine în cele mai multe locuri.

Datoria la *salon* este mai mare sau mai mică, după cum este omul. Băutura fiind foarte efțină: o halbă de bere 5 cenți (25 bani) — berea este băutura de căpetenie în America — trebuie să fii bețiv ca să cheltuești o sumă mai mare pe lună. În general se poate spune că un muncitor cu o *pedie* de 25 dolari (50 dolari pe lună), poate să economisească pe lună 20 dolari (100 cor.). Cei cari știu să facă economie, își văd de lucru și nu schimbă fabrica tot la 3—4 luni, câștigă și mai mult și pot să economisească pe lună 30—40 dolari (150—200 cor.) fără să ducă vre-o lipsă.

Între cei dintâiu imigranți români în America vor fi fost, fără îndoială, mare parte și aventurieri, cari au părăsit patria ca în lumea nouă să facă averi cum au făcut atâția alții, iar în lumea veche să li se piardă și amintirea. Majoritate covârșitoare a imigranților români au născut-o însă în trecut și o alcătuiesc și acum oamenii năcăjiți, cari au părăsit vatra strămoșească ca în lumea nouă să-și încerce norocul și să câștige atât ca să-și poată răscumpăra moșiile încărcate în datorii.

Și an de an s'au plătit, în Ungaria, mii și sute de mii de coroane cu bani românești din America și an de an s'au cumpărat acasă sute și mii de pogoane de pământ cu banii trimiși de ceice au plecat în America cu gândul să nu uite de cei de-acasă.

Astăzi, ajutorul bănesc anual ce-l primesc Românii din Ungaria trece peste 30 milioane coroane. Pentru a se trimite o astfel de sumă ar fi de ajuns, ca a treia

glasul mai tare și, trăgându-l ușor de mână îl făcu să se plece și-l sărută pe frunte și pe obraz, îi netezi părul cu mâna: apoi zise încet, ca pentru dânsa:

— Nu mor în zadar.

Dar acum se auzi un tropot de cai și glasuri numeroase.

Toma Alimoș cu Părintele Isaia, cu Bâncilă, cu Bibire și cu toate căpeteniile s'apropiau răpede de ei.

— Ce văd aice, strigă Toma Alimoș, sărind de pe cal, Jupâneasa rănită și după o izbândă ca cea de astăzi, dar nădăjduiesc că rana este ușoară.

Mihu făcu semn că nu mai este nici o nădejde.

Cu toții o incunjurară, pătruși de durere, căci ea era privită ca o mamă de întreg Codrul și de întreaga Lăpușnă. Ochii ei care se uitau împrejur dădură de Părintele Isaia; făcu semn să i-se deie puțină apă și, după ce bău ceru să fie lăsată singură cu călugărul, ca să se spovăduiască.

Cu toții se depărțară, mârșiti până în fundul inimii.

Spovăduirea fu scurtă, în curând călugărul îi chemă și Gheorghiiță ingenunchiă din nou lângă Șalga: ea îi netezi fața cu mâna, uitându-se la el cu nespuse iubire și nespuse jale și apoi, făcându-i semn să-i ridice capul și umerile, își adună puterile și zise cu un glas întretăiet, dar încă destul de tare:

— Voevoade Toma, Căpitanilor, kneji, hotnogi și oșteni. De mulțori auzitu-v'am zicând că nu este dorința a mea care nu ați împlini-o cu bucurie. Sunt în ciasul morții și aș voi să vă cer să vă legați prin jurământ că 'mi veți împlini cea de pe urmă voință.

Toți strigară într'un glas:

— Jurăm să-ți împlinim dorința oricare ar fi.

— Te rog, Părinte, pune-mi crucea pe piept.

Părintele Isaia îi puse pe piept crucea de abanos ce o purta atârnată de gât.

— Întindeți fiecare dreapta de asupra crucii.

Toți întinseră mâna.

— Jurați, zise ea, că veți da ajutorul vostru întreg și fără preget oricărui Român care va lucra pentru întărirea și mărirea neamului nostru.

Toți răspunseră într'un glas:

— Jurăm.

— Iar tu, adoase ea către Gheorghiiță, jură mamei tale care are numai câteva clipe de traiu, că vei fi în fruntea oricărei lupte pentru întărirea și mărirea neamului român.

— Jur! zise Gheorghiiță.

Peste puține clipe Șalga își dădea cel de pe urmă suflăt.

Dupăce Gheorghiiță îi închise ochii, se făcu o targă alcătuită din buliți legate împreună și încrucișate, apoi trupul mamei tânărului Căpitan de Codru fu depus pe această targă și acoperit cu mantale oștenești. Fu pornit spre Gradiște unde îl urmară toate căpeteniile oastei.

Izbânda creștinilor fusese desăvârșită.

parte a Românilor din America, 30,000 de imigranți, să trimită câte 1000 de coroane pe an. Suma aceasta medie este însă de parte de realitate. Sunt imigranți români, cari trimit anual câte 2000—3000 coroane. Astfel numai ciobanii din Poiana-Sibiului, cari păzesc turmele de oi din Montana, trimit în satul lor an de an aproape 1 milion de coroane. Din *Youngstown*, unde trăiesc azi cei mai mulți Români, s'au trimis în anul trecut peste 3 milioane de bani românești. Adresându-mă băncilor mai mari americane ce se ocupă cu trimiteri de bani am putut controla trimiterea alor peste 28 milioane cor. Și sume însemnate se trimit prin agenții recunoscute sau în scrisoare recomandată, iar cei cari se întorc acasă duc banii cu ei. Nu este nici o exagerare dacă afirmăm că în anul 1912, care a fost atât de critic în Ungaria, imigranții români din America au trimis la ai lor aproape 40 milioane de coroane.

Acesta nu este însă întreg câștigul care se realizează în America. An de an se pierd nenumărate zeci de mii de coroane încredințate agenților necunoscuți. Agențiile cari se ocupă cu trimiterea de bani cele mai multe sunt înființate de oameni fără capital, cari vreau să trăiască pe urma câștigului ușor ce se poate realiza din acest ram de afaceri. Neavând însă capital, ca să-și câștige un capital oarecare operează cu banii dați lor spre expediare și așteaptă să primească bani dela alți clienți ca să trimită banii clientului mai de mult. Și așa o încercă de pe o zi pe alta, trimite bani cu întârzieri de săptămâni și luni de zile, întrebunțează o parte a banilor spre scopurile lor și când nu mai au încotro dispar din oraș și trec în alt stat, unde își schimbă numele și încep vechea meserie dela început. Unii dintre acești agenți ajung departe. Schimbă numele agenției în „banca”, primese depozite după cari nu plătesc însă dobândă, dau împrumuturi și fac tot felul de afaceri financiare ca apoi într'un moment de criză, când oamenii vreau să-și ridice depozitele, să declare falimentul.

Și între acești agenți-bancheri cari lucrează cu Români sunt oameni de toate neamurile: Români, Unguri, Evrei din România și Ungaria și alții. Toți știu vorbi românește și au la îndemână vre-un ziar românesc care le fac reclamă.

Știrea că „Albina” din Sibiu a hotărât înființarea unei sucursale în New-York

a fost primită de toți Români din America cu mare bucurie. A fost însă o fatalitate că izbucnirea crizei financiare în Ungaria a împedecat realizarea acestei hotărâri. „Albina”, cu încrederea de care se bucură nu numai la Români, ci și la Unguri și Sași, ar fi putut concentra în scurtă vreme trimiteri de bani de 20—30 milioane, mântuind în acelaș timp nenumărate zeci de mii de coroane bani românești ce se pierd prin mânilor agenților necinstiți.

Literatură și știință

Primăvara 'n sat.

Pe livada din vâlcele
Strâng fetițe vioarele;
Dinspre via cu un nuc
Se aude glas de cuc:
Cucu, cucu, cucu, cu,
Cum știți, că i-e cântecu
Cucului, pasăre rară,
Vestitor de primăvară.

— Auzi soro, zice una,
Cum ne cântă cucu 'ntruna.
Și-ar fi mai spus, știu eu bine,
Ceva, dar i-a fost rușine;
Nu de mine, ci de el,
De frumosul ei Ionel.

Fetele n'au mai strâns flori,
Cum au strâns adineori;
Ci părea că toate 'n rând
Poart'un dor ascuns în gând.
Pân' ce una dintre ele,
Cu cercei și cu mărgel,
Începu a cuvânta:

— Cucule măria ta!
Spune-mi anii ce-mi vei da
Până ce m'oiu mărita!

Cucu 'ncepe a cânta,
Fetele a numără,
Cu glasul lor ingeresc
Intr'un mod sărbătorec:
Unu, doi... și a 'necat
Vrăjitorul de cântat.
Apoi alta a 'ntrebat.
El, tuturor le-a cântat
Și toate s'au bucurat
De anii câți el le-a dat.
Și cum nu, când toate, peste
Doi-trei ani ar fi neveste!

Petru O. Orlățanu.

Din douăsprezece mii de Tătari numai o mie scăpase cu viața și aceia robiți și mențiți să fie vânduți în Țara-Românească și peste Dunăre. Cirezile de vite fură aduse înapoi, pe pășunile de pe care fusese răpitate.

Steagul mărzaului fusese cucerit de Bibire. Nu trecuse un cias după moartea Șalgăi, și un om al căpitanului lăpușnean gonea spre Vișinești cu steagul legat de șea. Dar nu avea poroncă să-l ducă, precum s'ar putea crede, frumoasei Florica. Era însărcinat să-l deie în mâna preotului bisericii din Vișinești cu hramul Sfinților Impărați Constantin și Ileana spre a fi așezat lângă icoana lor.

Iar a treia zi după bătălie, trupul Șalgăi fu astrucat în mormântul soțului ei și la astrucare luă parte Codrul întreg precum și mare parte din Lăpușna.

Mare și adâncă fu durerea lui Gheorghită. El pierduse în Șalga, pe lângă o mamă duioasă, un sftenic de frunte, cu

minte ageră și iscusită. Se simțea acuma ca un vas fără cârmă.

Părintele Isaia, în urma rugămintei lui Mihai, se hotărise să-și prelungească șederea la Gradiște. Înțelegerea cu Codrenii fusese desăvârșită chiar a doua zi după înmormântarea Șalgăi, dar Mihai dorea să nu lese pe prietenul său singur, cu jalea cumplită în care se găsea. Rămăsese deci în Gradiște până la începutul lui August când plecară la Bârlad, întovărășiți de Gheorghită până la malul Prutului (Va urma).

Țiganul alungat.

Un Jidan voind să scoată
P'un Țigan din crăjm' afară,
Să răsti la el d'odată,
Zicând: „Ieși din crăjmă cioară”.

Dar Țiganul se opune,
Ținându-se d'un butoi,
Și-i zicea: „Te rog, jupâne,
Scoate-ne pe amândoi”.

M. din Ocna.

Sfaturi bătrânești

Mulți se adunară
La o casă într'o sară,
Unde, însă, mai era
Și-un bătrân, ce 'n pat zăcea.
Și bărbații 'ncep acuma
Mai cu risul, mai cu gluma.

Unul ce tot asculta,
Începe să zică-așa:
— Măi cumetre, iarna asta
Li lungă, bat-o năpasta!
N'ar fi lungă, de-ai avea
Ce-ți trebuie pentru ea.
De-ai avea grâu în hambar,
Crețari mereu în șerpar.
Să ai lemne și bucate,
Să șezi numai la foc, frate.
Dară eu acuș sunt gol
Ca o țeve de pistol!

— Și eu, cumătruț, acuma
Văd că am gătat cu gluma;
Văd că toate să scumpesc
Și eu cu toate sfârșesc;
La vite n'am ce mai da,
N'am nici pe ce cumpără;
N'am nice lemne de foc,
Cucuruz în pod de loc.

Și pân' aceștia vorbea
Bătrânul 'n pat tot oftă,
Numai odată să scoală
Și 'ncepe cu vocea-i slabă:
„Copii, ascultați acuma,
Să zică și moșu una”.
Cu al său graiu răgușit
Cam acestea le-a grăit:

— Vedem cu toți, dragii mei,
Cei mari și cei mititei,
C'am ajuns o lume rea,
De cu greu poți trăi 'n ea,
Și ne-au mai dat Dumnezeu
Și anul al trecut rău;
Care il vom ține minte
Multă vreme înainte;
Mai ales bietul plugar,
Ce a lucrat înzadar;
Căci ce el și-a adunat --
Pân' da darea la împărat
Lui puțin îi mai rămâne
De-a trăi de azi pe mâne.
— Dar acestea toate vine,
Nu gândiți, că din sânin,
Căci au pentruce veni.
Să vă spun, că voi nu-ți ști:
S'a stricat lumea prea tare,
Că-i o mândrie prea mare,
Căci când am fost și eu june
Era de tot altă lume.
Nu vedeai fete 'mbrăcate
Tot cu haine cumpărate;
C'atunci și-le făceau ele,
Și tot erau frumoșele,
Și umblau cu cizme, frate,
Cu trei zloți și jumătate.
Dar acum pe und' te duci,
Le vezi numai cu păpuși,
Iar hainele ce le poartă
Sunt mai toate dela șatră,
C'ășa umblă de gălate
De nu le mai cunoști, frate.
— Noi toți facem ceva rău,
Că uităm pe Dumnezeu.
Am uitat biserica,
Care este casa sa,
Unii cam rar întră 'n ea
Mai bine acasă-ar sta.
Sau dacă eu vr'un crețar

Fug mai bine la crâjmar,
Până slujba să sfârșește
El crețarii-și isprăvește.
Și-așa să face sărac,
Vai de el și de-al lui cap.
— Așa dar, iubiți copii,
Acum ce este veți ști,
Și de-aceia Dumnezeu
Ne trimite numai rău;
Mândria de n'om lăsa
Și de mai rău noi vom da.
Deci cu toți, cu mic și mare,
Dumineci și 'n sărbătoare,
La biserică să mergem,
Sfânta slujbă se 'nțelegem.
Și cu toți de ne-om ruga
Domnul ne va ajuta.

Să lăsăm crâjma la focul,
Căci ea ne mănă norocul,
Cu banii dați pe vinars,
Să 'mplinim un alt năcaz. *Păpară.*

Poezii populare.

Din Coștei.

Foaie verde lemn înalt,
Mândru-i șesul din Bănat,
Mândre-s fetele române,
Că se știu încinge bine,
Cu costumi românești,
Când le vezi te prăpădești.

Foaie verde garofia,
Mândră pentru gura ta
Caii și cocia-aș da.
Dar mândruță ochii tăi,

Cari cred, că vorbești cu ei,
De i-aș ști eu că-s ai mei
N'aș da-i nici pe zece mii.

Drag mi-s fetițele nalte,
Că le cunosc de departe.
Dar mai drag lelița mică,
Că 'n degete se ridică
Și iubește fără frică.

Foaie verde strugurei,
Frumosu-i satul Coștei,
Dragi mi-s casele din dos,
Că-s cu ferestrele jos,
Poți săruta pe fereastră
Ochii negri de nevastă.

Ion Maleta.

Jalea Turcilor.

În urma înfrângerilor suferite de Turci în războiul de acum, ei văd că sunt pe cale a pierde totul. De aceea și-au luat orice speranță în puterea armelor lor. Mai nădăjduesc însă în puterea credinței lor. Astfel fiind, moșeele (bisericile turcești) din Constantinopol în decursul zilei sunt pline de Turci, cari se roagă mereu. Ba sunt unii, cari zile întregi petrec în moșee, unde fac rugăciuni, fără a mânca ceva. Aceștia zac jos pe pământ, slăbiți de foame, de unde numai alții îi mai pot scoate. — Chipul nostru ne arată cum Turci de aceștia zac într'o moșee din Constantinopol și se roagă.

Știrile Săptămîinii.

Sibiu, 3 Aprilie n.

† **Clemente Aiudeanu.** În *Câmpeni* Munților-Apuseni a murit la 16 Martie tribunul lui Avram Iancu, *Clemente Aiudeanu*, născut la anul 1820, ajungând astfel etatea de 93 de ani. Studiile și-le-a făcut la gimnaziul din Cluj și preparandia catolică din Sibiu. După ce a stat puțin timp învățător în Ofenbaia, Avram Iancu l-a chemat ca administrator la moșia baronului Bornemisa. Pe-atunci Iancu era cancelist la curtea de apel din Murăș-Oșorhei. Apoi izbucni revoluția din 1848. Pe Aiudeanu l-a prins Ungurii răsculați contra Împăratului și l-au făcut honved. El a scăpat însă de aceasta și s'a dus la Câmpeni, unde Iancu l-a făcut tribun (căpitan). În timpul luptelor din 1848/49 Aiudeanu a dat dovadă de multă vitejie, așa că a fost decorat cu crucea de aur austriacă și cu medalia de aur rusească. După revoluțiune a fost slujbaş, apoi învățător în Câmpeni.

Acum a închis ochii acest *tribun-învățător*, poate cel din urmă din stegarii falnici ai Regelui-Munților. Amintirea faptelor lui, ca și a celorlalți prefecti, tribuni și centurioni, mulți dintre ei *proofi*, va rămâne pururea viie în sufletele noastre, căci ei au fost pilda strălucită a Românului gata să-și jertfească oricând și viața pentru libertatea neamului său.

Pentru zidirea seminarului celui nou. E știut, că localul cel vechiu al seminarului „Andreian” din Sibiu nu mai e destul de încăpător pentru tinerimea noastră, care vine să se pregătească pentru cariera de preot și învățător. Afară de aceea multe din încăperile lui nu sunt nici destul de sănătoase. Din cauzele acestea s'a hotărît clădirea unui nou local, pentru care se adună de mulți ani banii trebuincioși. Dni profesori dela seminar s'au îndatorat a contribui pentru clădirea cea nouă cu următoarele sume: Dr. Eusebiu Roșca, dir. cu 2000 cor., prof. Dr. Bălan cu 1000 cor., profesorii Dr. V. Stan, Dr. A. Crăciunescu, V. Păcală, E. Todoran, Dr. P. Roșca, Dr. S. Dragomir, A. Crișan, I. Oțoiu și T. Popovici cu câte 600 cor., prof. Dr. I. Felea cu 400 cor., spiritualul seminarului A. Popovici cu 300 cor., medicul semin. Dr. N. Ittu cu 700 cor., învățătorul Candid Popa cu 200 cor., cu totul *zece mii de coroane*.

Pilda frumoasă a profesorilor nostri seminariați va fi urmată de sigur de toți preoții și învățătorii nostri, cari și-au câștigat cunoștințele trebuincioase carierei lor în acest institut de cultură națională creștinească.

„**Ardeleana**” din Orăștie pentru biserică și școala din Orăștie. Dela 1888 încoace, biserica din Orăștie a primit până la finea anului 1910 cu totul suma de 66 mii 76 cor. ajutor dela banca românească din Orăștie. Ajutorul acesta a făcut cu puțință susținerea școlii românești de-acolo.

Jubileul de 25 de ani al „Bistrițanei”. Banca *Bistrițana* din Bistrița și-a serbat jubileul de 25 ani, decând a fost înființată. Cu acest prilej a înființat o *fundatiune de cinci mii coroane*, cu numele *Fondul Gavrilă Manu și M. Mihailaș*, venitele căruia să se dea ca ajutoare pentru meseriași și comercianți români.

Protopopiat nou românesc gr.-cat. s'a înființat în Brașov, unde nu era până acum. În fruntea lui a fost numit părintele *Moise Brumboiu*, până acum paroh în Tohanul-vechiu (comit. Făgărașului).

Primar al Bucureștilor a fost ales de consiliul comunal dl *Grigore G. Cantacuzino*. Dl Dr. Istrati, profesor universitar, care fusese înainte primar, și-a dat demisia. Noul primar a declarat, că el se va ocupa îndeosebi de regularea străzilor din părțile mărginașe ale Bucureștilor și de estinirea traiului.

† **Generalul Nicolae Popovici** din armata română a murit la 14 Martie în etate numai de 52 de ani. A fost unul dintre cei mai buni ofițeri ai armatei române și moartea lui e pierdere simțitoare.

Vico Mantegazza în București. Pe când mulți dintre gazetarii francezi și-au vândul peana Bulgarilor și Rușilor scriind împotriva României în conflictul româno-bulgar, frații nostri Italiani ni-au luat dela început apărarea, cum fac de altminteri și decâte-ori e vorba de asupririle, ce le suferim în Ungaria. Cel mai vestit gazetar italian, dl Vico Mantegazza a venit săptămâna trecută la București, ca să cunoască mai deaproape pe Români. Acest vrednic Italian e decorat de Regele Carol cu „Cordonul coroanei României”. După sosirea lui, a fost sărbătorit cu multă căldură de către ziaristii români.

O idee bună. Comuna *Șimleul Silvaniei* e oraș. Organizația de oraș o costă pe fiecare an peste o sută de mii de coroane, așa că bieții oameni de-acolo trebuie să plătească un arunc de peste 80 la sută. O seamă de binevoitori ai locuitorilor au pornit o acțiune (muncă) pentru a prefăce orașul în comună rurală, adică sat, când cheltuielile administrației ar fi numai de vre-o 30 de mii de coroane. În felul acesta oamenii ar scăpa și de arunc și de mulțimea veneticiilor încuibați la o primărie orășenească.

Legile de dare votate anul trecut nu se vor pune în aplicare înainte de 1 Ian. 1916. Guvernul are nădejde să trăească până în anul 1915, când ar fi să se facă alegeri nouă. Prin legile de dare votate a nemulțumit multă lume, de aceea nu vrea să se prezinte în fața alegătorilor supărați. Asta e o nouă dovadă, că în Ungaria nu se votează legi, ca să se țină. Curată mișelie.

Ajutoarele rezerviștilor. Pentru ajutorarea rezerviștilor concentrați s'au făcut înainte de Crăciun colecte în întreaga monarhie, strângându-se 400 de mii de coroane. După aceea încă au mai sosit bani, așa că s'au strâns cu totul un milion (o miie de mii) de coroane. Cele 400 de mii s'au împărțit la Crăciun, celelalte 600 de mii pe la mijlocul lui Februarie, dându-se soldaților comandați la paza graniței, a trenurilor și pentru alte lucruri deosebite câte 10 coroane, celorlalți câte o coroană 70 bani.

Adunarea generală a „Luminii”. Afară de „Cassa de păstrare din Săliște”, noi Români mai avem o singură bancă, cuprinzând în statutele ei hotărîrea, că din venitul curat *trebuie să se dea* în fiecare an o sumă anumită pentru *scopuri de binefacere*. Banca aceasta e *Lumina* din Sibiu, al cărei președinte e părintele-asesor *Nicolae Ivan*, iar director executiv dl căpitan penzionat *Pantaleon Lucea*. Anul acesta venitul curat a fost de ceva peste

50 de mii cor. După ce s'a dat suma cuvenită ca dividendă acționarilor, din rest s'au dat aproape 10 mii de coroane, adică *a cincina parte* din întreg venitul, pentru fondul cultural al arhidiecezei, din care se susțin școlile amenințate.

O astfel de bancă trebuie sprijinită de toți Români, căci sprijinesc nu numai dezvoltarea noastră economică, ci și pe cea culturală în măsură mare.

De dragul păcii au plecat câteva sute de milioane de coroane dela noi în Germania. De-acolo se vor rentoarce în formă de tunuri și submarine (corăbii de războiu, care umblă și sub apă).

Rămășițele de dare. Criza de bani din cauza anului trecut rău pentru plugari și rău apoi și pentru meseriași și negustori o simte și statul. După rapoartele trimise de administrațiunile financiare (direcțiile financiare), din anul trecut au rămas *peste o sută de milioane coroane dări neplătite*. Nu e mirare, că poporul nu mai răzbește, mai ales când e lipsit de orice drept și banii îi mănâncă „domnii”.

Târgul de oi al Sibiului. Reprezentanța orașului Sibiu, în ședința ținută la 31 Martie n., a hotărît a se adresa la ministrul de comerț, cu rugarea ca să permită schimbarea târgului de oi cu o săptămână mai înainte, adică în zilele din 19--21 Aprilie n., în loc de 26--28 Aprilie n. Aceasta cerere a făcut-o reprezentanța orașului cu considerare la sărbătorile Paștilor noastre, cari cad tocmai în zilele din 26--28 Aprilie.

Aducem aceasta la cunoștința cetitorilor nostri spre orientare. Iar despre hotărîrea ministrului vom anunța îndată ce vom primi înștiințare.

Proiectul militar al guvernului Germaniei, prin care se hotărăște sporirea armatei germane, a fost primit de consiliul federal (consiliul statelor, cari compun Germania). După acest proiect, armata germană se sporește în timp de pace dela 544 mii 211 la 661 mii 176 soldați. Cheltuielile uriașe vor fi acoperite nu numai din veniturile obișnuite ale statului, ci și dintr-o contribuțiune, pe care trebuie să o dea odată pentru totdeauna orice cetățean german, care are o avere dela 12 mii de coroane în sus.

Banca săsească din Bistrița a dat din câștigul ei de peste 48 de mii cor. *peste treisprezece mii* pentru școale săsești și scopuri de binefacere.

Despărțământul Nocrich al Asociațiunii invită și pe calea aceasta, pe toți cei interesați din cercul său, la conferința economică ce o va ține conferențiarul Asociațiunii, dl Aurel Cosciuc în Nocrich, Luni în 7 Aprilie (ziua Buavestirii), la ora 1 după amiază. Va vorbi despre legumărit, cultura fânăfului și gunoiul artificial (măiestrit). Așteptăm ca țărani nostri să se prezinte cât mai mulți din toate agenturile.

Pentru fondul ziaristilor. Din incuștatul ospățului lui Vasile Boca cu Maria Mundocu din Cincul-mare, măiestrul cojocar Ioan Pascu a adunat suma de 4 cor. pentru fondul ziaristilor. Au contribuit: Ioan Techere, Constantin Mundocia, Vasile Boca, Simion Bostia, Nicolae Vlad și Ioan Sandru câte 20 bani, Ioan Suciu Lemnar 30 bani, Ioan Bordan 40 bani, Ioan Suciu 10 bani, Pavel Muntean măsar și Ioan Pascu, măsaru cojocar, câte 1 cor. Banii au fost trimisi prin administrația folii noastre.

Medicii noștri vor să se pună în grevă. În anul 1908 s'a fost votat o lege de penziune pentru medicii comunali și cercuali. Legea aceasta nu s'a pus însă în aplicare (nu s'a luat în seamă) nici până acum. Medicii au ținut o adunare în Pesta, unde au hotărât, că dacă legea nu se va aplica până la sfârșitul acestui an, se vor pune în grevă.

Dărâmarea unui balon uriaș. Vișorul dinaintea de Paștile catolice a smuls un balon uriaș (Zeppelin) al armatei germane și l-a trântit apoi de pământ de s'a zdrobit cu totul.

Armata germană are și aieroplane, dar ea are mai ales baloane uriașe cu cârmă. Într'un astfel de balon pot călători 10—15 persoane. Pe luntrea balonului vor să pună acum și niște tunuri anume, din cari să împuște asupra dușmanului de pe pământ. De altminteri fabrica Krupp din Germania a fabricat și tunuri anume pentru a împușca din ele asupra aieroplanelor și baloanelor.

Hoști mari în Rusia. La căile ferate din Chieff s'au descoperit hoști de mai multe milioane. Se vorbește, că sumele furate trec de 40 milioane ruble (o rublă cam 2 cor. 50 bani).

Foc mare. În Sighișoara s'a aprins în zilele trecute magazinul de mărfuri al firmei Misselbacher, cunoscută și în satele românești. Focul a fost foarte mare și amenință și casele vecine, din cari oamenii au fugit de groază aproape desbrăcați (eră după miezul nopții). Noroc, că pompierii au scos de cu vreme niște butoaie de gaz și de benzina din magazin, altminteri s'ar fi întâmplat o nenorocire grozavă.

Mulțumita publică. Pentru procurarea unui rând de odoara bisericesti au binevoit a contribui dintre creștinii noștri duși la America următorii: Mihail Berghea 50 cor., Ioan Ilie 25 cor., George Moga, Luchian Cernea, George Berghea, Teodor Aldea, Pavel Păuceanu câte 10 cor., Ioan Jugărean 7 cor. 50 bani, Ioan Vlad, Demian Berghea, Nistor Șuba, Petru Sârghie, Mihail Tirmonea, Ilie Postea, Mihail Oprenea, George Orza, George Pușcaș, Nichie Bratu și soția sa Ana, Simion Luculeț, Nicolae Luca, George Bădilă, Simion Urzică, și Ioan Nicolae, toți din Avrîg, Dumitru Cotoră și soția Ioana, Visarion Silia și soția Elena și George Gavrilă din Porumbacul de jos câte 5 cor., Ioan Pușcaș, Pavel Tamașel, Dionisie Vintilă din Avrîg câte 2 cor. 50 bani, Gavrilă Suma din Porumbacul de jos, Toma Urcanu și Toma Constantin din Săcădate câte 1 cor. 25 b. Marimonioșilor contribuitori le mulțumim și pe calea aceasta pentru darul adus pe altarul bisericii noastre din Avrîg, rugând pe bunul Dumnezeu să le dea sănătate și viață îndelungată și fericită, ca cu bun spor veseli și sănătoși să se întoarcă la vetrele lor. Avrîg, 26 Martie 1913. — *Traian Măscin, paroh.*

Omor. Doi oameni de nimic, Ion și Gligor Ciorba, slugi în Cisdădie, au omorât la joc pe Ion Nicolae Radeș din Berivoii mici lovindu-l cu petri. Cel ucis eră o slugă harnică și credincioasă. Dar asupra familiei lui pare că zace un blăstăm, căci cu câțiva ani în urmă fusese omorât tatăl său. Atunci inebunise de durere un frate mai mare al celui ucis. Ucigașii au fost arestați.

Gaz la Copșa-mică. Pe hotarul Copșei-mici s'au făcut sfredelituri după gaz de pământ. Din găurile făcute n'au eșit numai gaz ca la Șarmășel, ci și gazuri de benzină, cecece arată, că acolo pot fi și izvoară de petrol. Celce va avea vr'un loc cu izvor de petrol, se va îmbogăți, căci astfel de locuri se plătesc cu zeci de mii de coroane și și mai mult.

Urmarea înșelătoriilor unei bănci jidano-maghiare. Am fost dat și noi știre, că banca jidano-maghiară *Concordia* din Lugoș a bancrotat, aducând pe mulți oameni la sapă de lemn. Un pitar Gaspar Bücher din Lugoș, perzându-și toți banii depuși la acea bancă, s'a împușcat în fața nevestii sale.

Un tun, care se descarcă pe dindărăt. În apropiere de Berlin, niște tunari făceau deprinderi de tragere la țintă. Un tun s'a descărcat pe dindărăt, omorînd pe un fruntaș și pe un tunar și rănind mai ușor pe alți doi soldați.

În groaznica nenorocire dela Crkvițe, dintre cei 6 soldați morți 4 sunt Români, și anume *sergentul Moș* din Șimand, infanteristii *Arsenie Cătand* din Curtacher, *Cocora* din Șipotul-vechiu și *Jurca* din Gavoșdia. Ceialalți răniți vor scăpa cu viața. Ca să scoată pe morți, au trebuit să spargă stânca uriașe căzută peste baraca cu dinamită.

Un glonț ameșitor. În armata Statelor-Unite din America-de-Nord se încearcă acum un glonț deosebit. Glonțul acesta se zice, că ar conține o materie, care amețește pe cel lovit de el și numai ușor, fără să-l omoare. Soldatul atins de acest glonț e cuprins de un somn adânc, din care nu se mai deșteaptă până a doua zi. Afară de aceea, celce ar primi a rană grea nu simte durerea.

Ucigașul regelui Gheorghe al Greciei, Schinas, e un Bulgar din Serres și prietin cu unul Magiaroff, fruntaș bulgar. Așa spune un funcționar turc, care a servit la poliția din Salonic.

Uraganul din America. În numărul trecut am dat o notiță scurtă despre uraganul (furtuni mari), care a bătuit în Statele-Unite ale Americii-de-Nord. După încheierea foii au venit amănunte, cari arată, că furia furtunilor a fost îngrozitoare și pustiirile de vieți și de averi mari: La Ohama au fost măturate, rase de furia vijeliei casa, unde eră telefonul și lucrau 175 de fete, o mănăstire și un cinematograf. Spitalul de copii s'a dărâmat acoperind sub ruine pe micii bolnavi. Afară de aceea au mai fost dărâmate 150 de case, 11 biserici și 11 școli. Pe lângă vânt a nrai și trântit în multe case, două râuri au eșit din albie, înecând 250 locuitori. Numărul morților nu se cunoaște încă. În Ohaba s'au scos până acum 320 de cadavre de sub ruine, numărul răniților trece de o mie. În Indianopole au fost scoase de sub ruine 100 de cadavre. În Chicago au perit 150 de oameni. În Dayton-Ohio s'a dărâmat școala, omorând 400 de copii; spitalul din acest oraș a fost ras perind 600 de bolnavi. În Pitsburg au perit 500 de oameni. În Youngstown fabricile au încetat lucrul. S'au mai ivit și hoști, pe cari însă îi împușcă fără milă.

Mari pagube a pricinuit uraganul și pe mare, unde s'au prăpădit mai multe corăbii.

ECONOMIE

Monilia *)

O nouă boală a pomilor.

În anii din urmă pomii noștri sunt pustiți de o boală primejdioasă, căci face pagube uriașe. Boala, numită *Monilia*, atacă mai cu seamă merii, perii, caișii, cireșii, vișinii, prunii și piersecii; se află însă, în cazuri mai rare, și pe strugureii (rozincheni, coacăzi), gutăii, scoruși, agriși, ba chiar și pe vițele de viie și pe căpsune.

Boala e pricinuită de unele soiuri de ciuperci, pe cari învățații le numesc pe unele *Sclerotinia Monilia cinerea* (vezi figura A și B), cari atacă mai cu seamă cireșii, vișinii, prunii și piersecii; pe altele *Sclerotinia Monilia laxa* (vezi figura C), cari atacă îndeosebi caișii; pe meri, peri, scoruși trăește ca parazit *Sclerotinia Monilia fructigena* (vezi figura D și E); în sfârșit mai cu seamă pe gutăii și peri găsim *Sclerotinia Monilia Linhartiana*.

Se întâmplă însă, că pe unul și acelaș pom trăesc ca parazite mai multe soiuri de *Monilia*, cari atacă nu numai poamele, dar îi nimicesc și mlădițele tinere, florile și frunzele.

Boala se desfășură în modul următor: Primăvara, mai cu seamă după zile neguroase și în locuri mai joase, mlădițele tinere și frunzele unor pomi, mai cu seamă ale cireșilor și vișinilor, își perd culoarea, floarea și fructul cel mic se înroșesc ca și cum ramura întreagă ar fi opărită, frunzele cealalte ale pomului rămân verzi.

Florile, cari pier, nu cad de pe pom, ci se sbârceșc și rămân uneori pe pom chiar și până în primăvara următoare, cu încetul apoi pier ramura întreagă, frunzele cele tinere se înroșesc de tot, dară cad numai cu greu de pe pom, așa că pomul astfel atacat, își arată vara întreagă urmele bolii *Monilia*.

Semnele acestea se aseamănă uneori cu semnele stricăciunii făcute de vr'un îngheț; dacă privim însă mai departe pomul bolnav, vom vedea curând, că nu înghețul pricinuește pustiirea lui. Acolo, unde totuși a mai rămas câte o floare și din aceasta s'a dezvoltat fructul acesta, în curând se va îmbolnăvi și el, căci va începe să se ivească pe el mușgai sur (cenușiu), galben ori alb, după cum e soiul ciupercii. Cu mușgaiul acesta se umple curând coaja întreagă a fructului, care capătă cu încetul culoarea brună, cu pete neregulate sau cu inele rotunde.

Miezul fructului bolnav capătă culoare mai mult ori mai puțin brună și se moaie. Uneori petele ciupercii sunt în număr mic, ba de multeori lipsesc cu totul, coaja fructului însă totuși se înegrește, fructul se sbârcește și se întărește.

În cazul dintăiu, dacă cercetăm cu microscopul o bucăciică din mușgaiul de pe măr, pară, cireșe, prune și caise, vedem chipul, pe care ni-l arată figura I. În miezul fructului mort se desvoltă firele (miceliul) ciupercii, și tot pe ele își dezvoltă organele sale de sporire. Din firele acestea se formează petele ciupercii (mușgaiul), cari se pot vedea și cu ochiul liber. Ele se arată ca niște ramuri scurte, cari sparg pelița fructului și ajungând la suprafață formează spori compuși din o

*) Articol primit de la comisia economică a comitatului Sibiu, unde a fost trimis din partea ministerului agriculturii.

singură celulă. Sporii aceștia se așează ca ochiurile lanțului una deasupra celeilalte (vezi figura I și II) și dacă s'au copt, se desfac și insectele, vântul ori ploaia le duc mai departe.

Dacă un astfel de spor ajunge pe fructul, care-i place, mai cu seamă la vre-un loc vătămat al lui, acolo începe să încolțească, colțul pătrunde înlăuntrul fructului, aici se preface iară în fire (miceliu) și din nou produce petele de ciupercă (mucegaiul) descrise mai înainte și cari apoi din nou produc spore. În forma aceasta molipsește *Monilia* și pomii sănătoși.

Ne putem ușor închipui, că pe lângă o sporire așa de repede, milioane și milioane de spori se împrăștie în toate părțile, așa că în scurtă vreme se nimicesc pomuri întregi. Sporii cad și pe mlădițele tinere, pe frunze, muguri, ramuri, în crepăturile coajei, și acolo se desvoltă firele (miceliul) ciupercii. Ernând astfel, primăvara pe timp mai cald, neguros, se produc milioane de spore și din nou se începe viața lor după cum am descris-o.

Mai este încă și un alt mod de ernare a ciupercii. Vara cade de pe pom numai o mică parte a fructelor atacate de *Monilia*, celelalte rămân pe crengi, se sbârcesc, se înegresc, se fac tari ca piatra și capătă formă de mumii (vezi figura 1, 2, 3, 4 și 5). Astfel de mumii, cari rămân pe pomi sau cad jos și rămân acolo pe sub pomi, sunt pline de firele mucegaiului și firele acestea primăvara nu totdeauna produc spore legate în forma lanțului, ci fructul mai dezvoltat al ciupercii, care are forma de urcior (vezi fig. III) și se numește *Sclerotinia*.

În fiecare urcior de acesta se desvoltă mai mulți săculeți în forma măciucii (vezi figura IV) și în fiecare săculețe 8 spori: aceștia au numirea de ascopore (vezi figura V). Primăvara săculeții aceștia se desfac (creapă), aruncă sporii afară, și aceștia, chiar ca și sporii descriși mai înainte, își continuă munca lor de nimicire.

Cunoscând decurgerea boalei și felurile moduri de molipsire, va fi ușor a ne apăra împotriva ei.

1. Să nizuim cu tot dinadinsul ca să împedecăm vătămarea (rănirea) fructelor. Să îngrijim dar înainte de toate ca insecte (goanțe, omide) să nu supere pomii și pentru aceea se pustiim insectele în tot chipul.

2. Fiecare fruct bolnav trebuie numai decât adunat, cum se ivește pe el mucegaiul, deasemenea trebuie adunate fructele uscate ca mumiile cari sunt pe pomi sau sub pomi și toate îngropate adânc în pământ.

3. Pomii în fiecare primăvară trebuie curățiți de crengile și părțile uscate, de florile uscate și crengile cu curgere de cleiu; acestea trebuie arse cel mai târziu până la sfârșitul lui Februarie.

4. Poamele uscate ori putrezite și rămase din anul trecut pe sub pomi, trebuie adunate cu îngrijire și arse sau îngropate adânc, pământul pe sub pomi trebuie săpat sau presărat cu sulfat de fier (calaican, piatră verde).

5. Primăvara înainte de-a da mugurii, trunchiul pomului trebuie spălat cu o soluțiune de piatră vântată de 3%, de acetat de cupru de 3% sau de calcium bisulfid de 5%; tot cu soluțiunea aceasta stropim și coroana pomului.

6. După ce au dat mugurii înainte și după înflorirea pomilor, mai cu seamă după negură mai mare, pomii trebuie stropiți cu zeama bordoleză de 2% (cu piatră vântată ca la vite) ori făcuți cu praf de floare de pucioasă.

7. După ce a trecut floarea, trebuie tăiate ramurile moarte și vestejite și acelea cari ar fi flori uscate, pentruca pomul să fie tot curat.

Se înțelege de sine, că apărarea aceasta să o săvârșească fiecare cu cea mai mare băgare de seamă în interesul său propriu și să tragă laure aminte și a vecinilor săi asupra apărării împotriva boalei, căci altminteri pomii s'ar molipsi de nou.

Hermann Kern.

Știri economice.

Impărțirea pomii sărbutei. Sosindu-ne astăzi înmărmurim la administrațiunii școlii de pomicultură, că, la dispozițiunea ministerului, va veni zilele acestea să împărțim pomii sărbutei, din

cari 10,00 meri, 1000 doucin, 5000 peri, 1000 gutui și 1000 caiși, vestim obștea noastră din comitatul Sibiiu, că pe acești pomi pădureți îi împărțim, doritorilor de ai planta, în mod gratuit, cu începere de Vineri, 29 Aprilie n. c. Ei să pot lua în primire dela custosul Reuniunii noastre, dl *Andrieu Teodor*, grădinar (Strada Theresian Nr. 14). La împărțire vor avea întâietate membrii Reuniunii. Sibiiu, 2 Aprilie n. 1913. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”. *Pantaleon Lucașu*, prezident. *Vic. Tordășianu*, secretar.

Târgul de țară din Beciean (comit. Solnoc-Dobâca) nu se va ține anul acesta la 5 și 6 Aprilie n., ci la 9 și 10 Aprilie c. n.

Târgul de oi în Sebeșul-săseșc se va ține în 6, 7 și 8 Aprilie n. 1913.

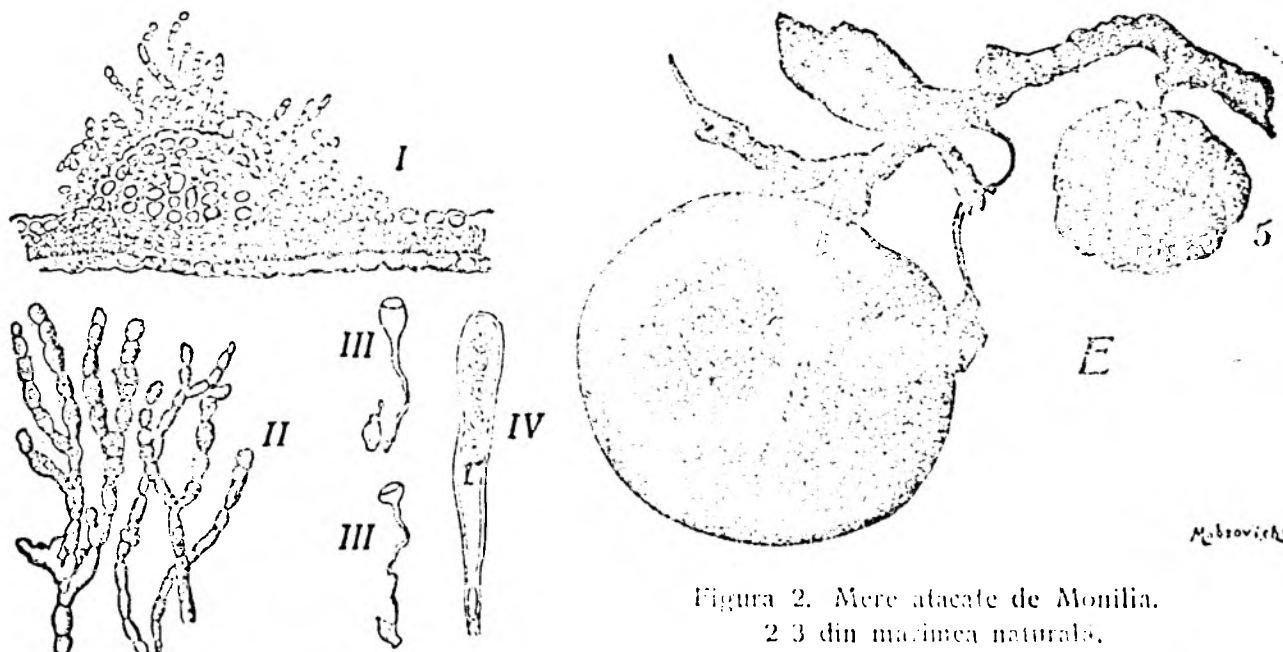

Figura 2. Mere atacate de *Monilia*. 2, 3 din mărimea naturală.

Figura 3. Cășe atacate de *Monilia*. 2, 3 din mărimea naturală.

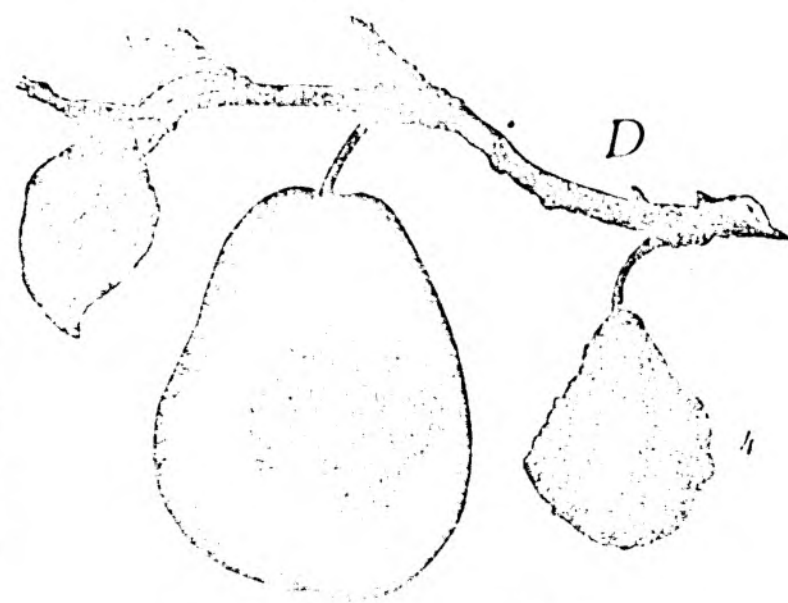

Figura 4. Cășe atacate de *Monilia*. 2, 3 din mărimea naturală.

Figura 5. Cireșe atacate de *Monilia*. 2, 3 din mărimea naturală.

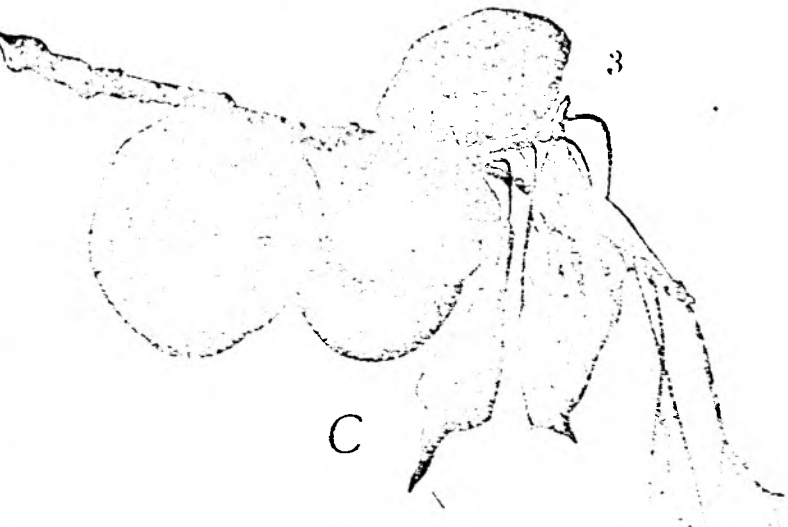

Figura 6. Prune atacate de *Monilia*. 2, 3 din mărimea naturală.

Figura 6. Prune atacate de *Monilia*. 2, 3 din mărimea naturală.

Ultime știri.

Alegerea dela Sasca.

Candidatul partidului nostru național, dl. Dr. Aurel Vlad, a câștigat. El a primit 538 voturi, iar păcătosul de Korkán 651 voturi. — Renegatul Korkán a putut însă câștiga cu câteva voturi mai mult numai în urma celor mai mari amenințări asupra alegătorilor.

Acesta e rezultatul luptei dela Sasca. Românii cum se cade s'au purtat vrednic. Numai alegătorii străini, slujbașii și Românii din comunele cari sunt atârnațoare dela societatea ce ține calea ferată de-acolo, au votat cu sluga guvernului. Preoțimea întreagă a fost cu candidatul nostru. O singură uscătură s'a aflat, care e preotul gr. cat. din Mărcina. El a votat cu Korkán.

La început se părea, că cârmuirea nu va face multe pedeci candidatului național. Dar asta a fost numai o apucătură șireată. Cu câteva zile înainte de alegere s'a început terorismul: oamenii nu mai pot umbla liberi, nu se mai pot strânge la olaltă, jandarmii sunt tot pe capul lor, oamenii sunt pedepsiți pentru toate nimicurile, iar în ziua alegerii sunt împedeceți a merge la alegere. Prin toate comunele sunt jandarmi călări și pe jos și miliție. Alegătorii sunt bătuti și năcăjiți. Așa s'a întâmplat în Iadlia, Ciclova, Ciuchici și alte comune. Oamenii sunt arătați și chemați de grabă la pretura pentru lucruri de nimic, ca necurățirea gunoierului etc. Din Ciuchici au fost chemați 50 țărani la pretura din Iam, unde i-a amenințat cu pedepse de câte 100 coroane. Dr. Alexandru Vaida-Voevod a fost oprit a umbla cu automobilul, iar un prăpădit i-a mai tăiat și roatele dela automobil. Amenințări cu pedepse curg pe capul vrednicilor alegători, cari nu vreau să se lase infricați de renegații cârmuirii. — Aceste erau stările în preajma alegerii!

În dimineața zilei de Luni toți adevărații Români din cercul Sascei au pornit spre Sasca. Slujbașii administrației încercau încă cele din urmă terorizări. Așa de pildă în comuna Răcășdia au pus pe neașta zi asențările de cai, ca astfel să împedece pe alegători acasă. Sâmbătă și Duminică în întreg ținutul acesta a fost furtună și vânt grozav. Cu toate acestea lumea românească pornise cu totul spre Sasca. Îndosebi dela Oravița a plecat mai mulți fruntași români, cărora li s'au alăturat pe drum alegătorii din Răcășdie, Vrăniuț, Slatina etc.

Începându-se alegerea, președintele Zoltán Telegdy a pus la votare în rândul întâiu comunele, cari știă, că o să voteze mai mulți pentru renegatul Korkán.

În decursul alegerii partizanii dlui Vlad au fost încunjuțați și mereu infricați de jandarmi. Când ajungeau la vot îi încurcau cu câte întrebări toate, ca numai dacă poate găsi ceva pedecă spre a-i respinge dela vot.

Cu toate acestea, partea cea mai mare a alegătorilor s'a purtat cum se cade. Numai ceice sunt atârnațori de administrație, sau sunt angajați ori au neamuri angajate în slujba societății dela calea ferată (cea cu multe păduri și pășuni) au fost infricați și siliți să voteze cu Korkán. — Alegătorii naționaliști au purtat însă o luptă dreaptă și cinstită, iar slugile guvernului au dovedit din nou sălbătăcia lor. Dar toate o să se răzbune odată, mai curând sau mai târziu.

Voturile s'au împărțit astfel:

	sunt alegători	au votat cu	
		Vlad	Korkán
Sasca montană	98	4	73
Moldova nouă	82	2	60
Padina Matei	4	0	3
Vraniu	76	47	18
Jam	64	11	36
Udraszállás	28	0	25
Ciorda	27	12	10
Berliște	33	11	10
Mircovăț	25	9	12
Rusova n.	8	1	6
Mărcina	82	53	20
Iertof	32	25	6
Vrăniuț	114	22	68
Ciclova rom.	179	71	51
Nicolinț	54	16	32
Ciuchici	53	37	10
Petrilova	41	24	9
Macoviște	14	3	10
Răcășdia	132	69	50
Iadlia	46	27	13
Socolar	51	19	19
Cărbunari	7	1	5
Ștepanari	7	0	6
Bogolinț	40	9	26
Potoș	36	8	20
Slatina	95	63	12
Sasca română	33	1	27

Conflictul româno-bulgar.

De Marți încoace sosesc știri îngrijitoare asupra conflictului româno-bulgar. Luni era vorba, că ambasadorii (ministrii) Marilor-Puteri în Petersburg să țină ședință în afacerea dintre România și Bulgaria. Se zice, că ședința s'a ținut, dar hotărârile se țin secrete. Din altă parte se susține însă și aceea, că ședința nu s'ar fi ținut, în urma unor greutăți, ce nu se pot ușor delătura în afacerea Silistrei.

Ieri, Mercuri, a sosit dela București știrea, că Bulgaria ar fi adunat la 100 mii soldați în apropierea granițelor Dobrogei. În fața acestor împrejurări trei miniștri români, Filipescu, Marghiloman și Cantacuzino cer, ca statul român să ordoneze îndată mobilizarea, altcum ei se mulțumesc de posturi. Despre concentrarea armatei bulgare n'au sosit până acum știri mai lămurite. Dar despre demisia (mulțumirea) celor trei miniștri s'a dat știrea, că nu e adevărat lucrul cu mulțumirea. Ei stau la posturile lor. Una însă se știe: acești trei miniștri sunt pentru pornirea războiului contra Bulgariei, dacă România nu va primi Silistra, pe care Bulgaria desigur, că n'o să o deie de bună voie.

Poporațiunea României încă cere tot mai tare lămurirea lucrurilor, iar dacă nu se poate altcum, atunci prinderea armelor în mână. Ba se crede, că în curând vor trebui să se facă unele schimbări și în guvern, venind la cârmă țării bărbați, cari să fie mai cu putere în ceea ce vreau să facă.

Bombardarea Scutarilor.

După cum se știe, Marile-Puteri au oprit pe Muntenegrini a mai bombardarea Scutarilor. La început regele Muntenegrului, Nichita s'a supus. Dar în zilele acestea el a dat din nou ordin să bombardeze orașul. — Văzând aceasta Marile-Puteri, ele s'au înțeles ca să trimită toate câte 2—3 corăbii de războiu, cu cari să silească Muntenegrul, ca să înceteze bombardarea. La aceasta demonstrație s'au învoit toate Marile-Puteri, trimițând îndată corăbiile numite. Rusia, însă a declarat că consimte cu demonstrația Marilor-Puteri, dar ea nu trimite nici o corăbie. Cine se mai poate, deci, mult îndoi, că la spatele Muntenegrului nu stă Rusia? E drept și aceea, că Muntenegrinii sunt tare nesocotiți în ținuta lor, dar tot nu e prea de crezut, că ei să nu știe ce însemnează a nu da ascultare dorinței Marilor-Puteri.

Poșta Redacției și a Administrației.

Demian Anca, F. Scrisoarea am predat o firmei numite, de unde credem că vei primi răspunsul dorit.

Petru Cliciovan, Costei. Așteptăm trimiterea fotografiilor numite.

T. Mercea. Ți-am trimis răspuns în scris.

Marioara Muntean. Acelaș răspuns.

Simion Basarabă, Mesici. De aici foile merg în toată regula. De acum încolo vom lega deosebit comuna D-Voastră.

Ioan Nan, Rășnov. De aici e totul în rânduală. Foile cerute s'au trimis împreună cu scrisoare.

Toma Neagoe, M. S'a îndreptat greșeala.

Nicolae Ludoșan, Mostar. Foia merge de aici în toată regula. Trebuie că pe acolo să perde.

Abonatul 12654. Numărul neprimut s'a trimis din nou.

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după calendarul vechi).

25 Martie: Bozovici, Hasmașul-Lăpușului, Lăpușul-româneș.

26 Martie: Crasna.

28 Martie: Cuciu, Măgheruș.

29 Martie: Uioara.

30 Martie: Halmagiu.

31 Martie: Bașon, Vârșeț.

1 Aprilie: Agribici, Borgo-Prund, Ciuceșeviz, Debreșin.

3 Aprilie: Făget, Porumbacul-inf.

4 Aprilie: Biertan, Galgo, Hodos-Sabăd.

5 Aprilie: Cămpeni.

6 Aprilie: Halmagiu-mare, Sântă-Măria.

7 Aprilie: Buza, Chichinda-mare, Chișineu, Gilău, Sărmașul-mare.

8 Aprilie: Moldova-veche, Olpret.

10 Aprilie: Borosșeș.

11 Aprilie: Arcid, Argiehat, Ațel, Becș (Gheorghio), Caransebeș, Macfalău, Mező-Erked, Moșna, Orczidorf, Panciova-Periamoș, Racoșul-de-jos, Sâmbăta-de-jos-Sebeșul-săsesc, Turda.

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului”.

Loc deschis.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra renumitei fabrici de lumini și săpunuri Meltzer din Sibiu. Aceasta firmă e una dintre cele mai de frunte în țara întreagă. Cumpărătorii sunt serviți cât se poate de prompt și conștientos. Mai cu seamă lumini pentru sărbătorile Invierii, se pot cumpăra cu prețurile cele mai ieftine, dacă se provoacă la aceste rânduri, cetite în „Foaia Poporului”.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra mașinilor și motoarelor de benzin dela fabrica Adam, al cărui reprezentant pentru Transilvania e dl Ioan Schieș. conducătorul Hotelului Bonfert din Sibiu. Vezi inseratul din foaia de azi.

De arândat sau de vânzare.

În comuna Mezőszentjakab să silă de arândat eventual de vânzare o cârcimă împreună cu prăvălie și edificiile laterale precum și o grădină plantată cu pomii în număr de 1 jugăr. 965 1—2

Informații mai deaproape se primesc dela firma: Salamon Farkas și cons., Aranyos-Gyéres, comit. Torda-Aranyos.

Un servitor

deștept și cu purtare bună, se primește la „Tipografia Poporului” în Sibiu.

"TRANSSYLVANIA" Bancă generală de asigurare mutuală a. c. g. l.

INVITARE

960 1-1

la **Adunarea generală ordinară** a membrilor băncii de asigurare „TRANSSYLVANIA” a. c. g. l. care se va țineă **Duminecă, în 13 Aprilie n. a. c. la 3 ore p. m.** în sala de ședințe a comunității orașenești (Magistrat, Strada Măcelarilor Nr. 2).

OBIECTE DE PERTRACTAT:

1. Raport de gestiune asupra anului de afaceri 1912.*)
  2. Raportul contului de supraveghere asupra conturilor încheiate și a bilanțului.
  3. Intregirea direcțiunei.
  4. Alegerea conziliului de supraveghere.
  5. Eventuale propuneri.
  6. Sortirea obligațiunilor fondului de întemeiere.
- *) Raportul de gestiune se distribuie la dorință membrilor din 5 Aprilie a. c. începând la direcțiunea institutului.

Direcțiunea.

Activ		Bilanț la 31 Decembrie 1912		Pasiv	
	K	f		K	f
Casa în numărar	K	32.879-53	Fond de întemeiere fl. 300.000		600.000-—
Depuneri la casa de păstrare și la cea post.	"	7.175-55	Rezervă de premii s. I.	K	189.595-82
Depuneri în giro-conto și depoz. în numărar	"	11.828-47	Rezervă de daune s. I.		22.797-58
Dep. spre fructificare p. res. de prem. restit.	"	77.950-26	Rezervă de premii s. II.	K	1.592.476-83
Titli de întemeiere neemiși		146.200-—	Transport de premii s. II.		38.994-05
Titli ramburzați		46.800-—	Rezervă pentru decesuri anunțate		7.895-—
Efectele fondului general	K	701.287-50	Rezervă pentru diferențe la curs		5.000-—
Efectele fond. de garanție	"	75.128-50	Rezervă de premii s. II. în depozit la societăți de reasigurare (cess.)		83.523-68
Interese curente	"	9.695-30	Fond de penziuni		203.917-72
Efectele fondului de penziuni.	"	200.841-50	Avans pe efecte		40.000-—
Dep. spre fructificare ale fond. de paz.	"	3.576-22	Creditori diverși		4.774-42
Realități: Edificii în Sibiu	"	609.000-—	Datorii ipotecară și de cont-curent		90.539-50
" " Cluj	"	23.000-—	Interese tranzitorii ale titliilor de întemeiere		9.157-50
Imprumuturi pe polițe de asigurare pe viață		632.600-—	Interese neridicate dela titli de întemeiere		1.026-—
Premii de asigurare anticipato s. II pe 1913 (cu detragerea retrocesiunilor)		457.016-74	Fond de garanție s. I.		23.944-93
Rezervă de premii s. II în depozit la soc. de asigurare (retrocesiuni)		4.558-78	Fond de garanție s. II.		50.906-19
Portofoliu de cambii și acceptate de acoperire		24.668-20	Excedent rezervat s. I. din anul 1910		10.016-72
Saldiri și numărare la reprezentanțe s. I.		9.977-82	Excedent rezervat s. I. din anul 1911		8.973-33
Saldiri și numărare la reprezentanțe s. II.		156.146-55	Excedent rezervat s. II. din anul 1910		2.953-40
Valori de incas. în curs în portofoliu		117.265-53	Excedent rezervat s. II. din anul 1911		4.439-34
Debitori: societăți de reasigurare, spese de achiziție și diverși		9.041-93	Excedent s. I. din 1912		10.035-76
Avansuri la inspectori		192.950-11	Excedent s. II din 1912		2.449-58
Mobili, table de agenturi, tipărituri și plăci de asigurare		11.857-69			
Instalații electrice		21.322-54			
		3.117-74			
		2.952.816-75			2.952.816-75

Percepțiuni		Contul profit și pierdere secția I. (foc) pe 1912		Erogațiuni	
	K	f		K	f
Premii după detragerea stornărilor		459.202-42	Premii de reasigurare		148.939-48
Competințe după detragerea stornărilor		25.867-19	Daune solvite și spese de prețuire, după detragerea părților de reasigurare		100.245-86
Rezervă de premii din 1911	K	121.233-66	Rezervă de premii pe 1913	K	139.595-82
Rezervă de daune din 1911		19.925-44	Rezervă de daune pe 1913	"	22.797-58
Interese după efecte și depuneri		4.103-99	Salare, spese, tipar, sp. de călătorie, insert., porto, localuri pt. birouri etc.		71.233-20
Venite dela case		1.506-—	Spese și salarele reprezentanț. principale		28.492-60
Venite diverse		1.403-94	Amortizare din mobilar	K	774-26
			" din pretenziuni dubioase	"	1.054-92
			" din spese acquisitionale	"	24.862-80
			Ajutoare la pompieri		1.015-—
			Contribuiri la casa bolnavilor		475-48
			Contribuiri la fondul de penziuni		2.899-78
			Interese după imprumuturi lombard.		1.481-63
			Contribuție		4.552-13
			Provizioni		47.177-91
			Spese de organizare		13.697-03
			Pierderi de curs la efecte (bilanțate)		3.027-26
			Interese după titli de întemeiere	K	11.034-—
			Excedent pe 1912	"	10.035-76
		633.242-04			21.069-76
					633.242-04

Percepțiuni		Contul profit și pierdere secția II. (viața) pe 1912		Erogațiuni	
	K	f		K	f
Premii după detragerea stornărilor		471.468-42	Cazuri de deces achitate	K	175.022-67
Competințe după detragerea stornărilor		7.481-70	Asigurări de dotă achitate		32.000-—
Rezervă de premii din 1911	K	1.538.674-49	" cu term. achitate	"	97.924-—
Premii tranzitorii din 1911	"	36.050-76	" de rente viagere achitate	"	759-84
Decesuri anunțate din anul 1911		22.700-—	Rezervă pentru cazuri de deces anunțate		7.895-—
Premii de reasigurare anticipato pe anul 1913		4.558-78	Rezervă de premii pe 1913	K	1.592.476-33
Interese după efecte		28.293-32	Premii tranzitorii pe 1913	"	38.290-05
Interese după imprumuturi pe polițe și depuneri spre fructificare		28.603-53	Premii de reasigurare anticipato din anul 1911		4.103-50
Venite dela case		34.660-62	Premii de reasigurare achitate		19.730-89
Venite diverse		1.303-30	Provizioni de achiziție		16.340-13
			Provizione de incas.		13.805-56
			Oaorare la medici		6-4-38
			Polițe răscumpărate		23.448-05
			Premii restitute		6.622-93
			Interese după imprumutul ipotecar		2.724-59
			Spese achiziționale		22.472-41
			Salare, spese tipărituri, spese de călătorie, insert., porto, localuri pentru birouri etc.		51.458-70
			Spesele și salarele reprezentanț. principale		12.516-27
			Amortizare din mobilar	K	358-87
			" din pretenziuni dubioase	"	287-29
			Contribuiri la casa bolnavilor		475-48
			Contribuiri la fondul de penziuni		3.544-17
			Contribuție		5.182-21
			Spese și reparaturi la case		1.020-35
			Pierderi de curs la efecte (bilanțate)		22.329-—
			Interese după titli de întemeiere	K	11.034-—
			Excedent pe 1912	"	2.449-58
		2.173.744-90			13.469-18
					2.173.744-90

Sibiu, la 31 Decembrie 1912.

Dr. W. Bruckner

Conturile încheiate și bilanțul, confrontate cu registrele referitoare, s'au găsit în concordanță.

Sibiu, la 19 Martie 1913.

Conziliul de supraveghere:

Josef Lissai m. p.

Gustav Meltzer m. p.

Adolf Fonn sen. m. p.

V. Thiess m. p.

Nr. 322/913 958 1—1

Anunț de licitație.

Reedificarea podului umblător, aparținător comunei Oláhujfalu, Mártonhegy și Alsó-Árpás, să va da prin licitație publică la 20 Aprilie 1913 st. n. înainte de amiază la 9 ore. Prețul strigării 2000 cor. Vadiu 10%.

Oláhujfalu, 28 Martie 1913.

Primăria comunală.

Nr. 392/1913 957 1—1

Publicațiune.

Comuna Noui-săsesc (Szászujfalu) arăncează în 6 Aprilie n. 1913, la 3 ore d. a., cămăra comunală pentru tăiat carne. Condițiunile după învolală.

Primăria comunală.

Iohann Schneider Walmen
primar notar

Nr. 155/913. 950 2—2

Publicațiune.

Primăria comunală Oltásósebes (Sebeșul-Inf.) esarândenză din mână liberă muntele de pășunat cu circa 1400 oi așa numit „Fătu”. Prețul după învolală.

Doritorii pot veni la ofertele lor până la 8 Aprilie st. n. 1913.

Primăria comunală.

Pe Fonn-Wiese (câmpul Fonn)

se extindează un câmp de 701 stângini. Detaluri la Dr. Medgyesi jude cereal, Sibiu.

Un tinăr morar

cătorit, caută un post potrivit la o moară mdat cu oleiu, leuzin sau crieu fel de sistem. Doritorii să se adreseze la administrația „Foi Poporului”, de unde pot primi adresa respectivului morar. Pentru răspuns se adaugă marcă de 10 bani.

Pentru pantofari.

La subarandul se află o mașină de cusut de vânzare, pe mână stângă, în stare foarte bună. MIHAIU KALLOS, Sibiu, Piața mare Nr. 14. 954 1—

CARTOFI pentru mâncare și pentru sămănat

cu vagonul sau în cantități mai mici, livrează pe lângă cele mai ieftine prețuri zilnice

J. JOHANN KEIL, Sibiu
Piața-mare Nr. 11. 953 1—4

În fiecare săptămână sosesc

Un vagon

Orange, foarte fine, în lăzi de 160, 200, 300 și 360 bucăți;

Citroane, de mare, în lăzi de 300 și 360 bucăți. Prețuri foarte ieftine pentru revânzătorii la

Frații Kroner

954 7— Sibiu, strada Treaului Nr. 9.

Clas cu lanți

Un clas pentru numai K 1-95.

Cumpărând o cantitate mare de clasuri, mai jos subscrie casă de export trimite: un clas aurit anker, se merge 36 de oare fără a fi tras, cu un lanț frumos, pentru prețul de numai K 1-95, dând și 3 ani garanție în scris. Trimiterea se face cu rambursă prin

Casa de export F. Windisch
Krakau Nr. 11. 956 1—

NB. Dacă nu conține se trimite banii înapoi.

Dentist

615 28—53

VIRGIL MUNTEAN

Sibiu, strada Măcelarilor

Întrearea prin

Strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 22.

Pune dinți

de cauciuc și de aur cu prețuri moderate.

Un băiat

care să învețe la mașinile de tipărit, având ceva etate mai înaintată și școală bună, se primește la Tipografia Poporului în Sibiu.

Vinuri escelente

litra cu 72 bani și 84 bani la cumpărare de col puțin 50 litro liforează

JOSEF SCHULZ, mare prăvălie de vinuri

Sibiu, Berggasse Nr. 2

(colțul stradei Șaguna sau strada Morii).

Cătră comercianți și onoratul public român!

Deoarece am fost silit a muta Prăvălia mea de Manufactură din Piața mică Nr. 11 în urma vânzării edificiului, în un local pentru mine necorespunzător în Strada Ocnol (Burgergasse) Nr. 3 viz-à-viz de Farmacia la Coroana, și în apropierea podului de fer, și neputând încă obține un alt local potrivit în piață, sunt ferm hotărât a vinde cu prețuri de tot reduse, toate mărfurile ce le am în depozit. Dorința mea este ca cât mai grabnic să desfac totul, așa ca cel mai târziu cu 1 Mai anul curent să fiu gata. — Rog deci a grabi cu cumpărăturile, în interesul propriu.

691 1—3

Cu simă:

Aurel Popescu.

935 4—6

A XXX-a

Loterie de stat de binefacere

reg. ung. pentru scopuri de folos public și de binefacere. — Loteria aceasta are 14 885 de câștiguri, la preț total de 475.000 Coroane, cari să plătesc în numerar.

Câștigul principal 200.000 Cor.

Mai departe:		10 câștiguri à 250 cor.		Cor.	2.500	
1 câștig principal de	Cor. 200.000	20	"	200	"	4.000
1 "	"	40	"	150	"	6.000
1 "	"	100	"	100	"	10.000
1 "	"	200	"	50	"	10.000
1 "	"	2500	"	20	"	50.000
5 câștiguri à 1000 cor	"	12.000	"	10	"	120.000
5 "	"	500	"	"	"	2.500
		14.955	"	la oiață	"	475.000

Tragerea irevocabil la 15 Maiu 1913. — Un loz costă 4 cor.

Lozuri se află la Direcțiunea de loterie reg. în Budapesta (Oficiul principal de vânz.), la direcțiunea localei cas, reg. d'n Viena, apoi la toate oficiile postale, de daro și de sare, la toate gările și în cele mai multe trafice și case de schimb din Ungaria și țările aparținătoare Austriei. Planul loteriei se trimite la cerere gratis și franco.

Direcțiunea cas. reg. de loterie.

Berea albă și neagră

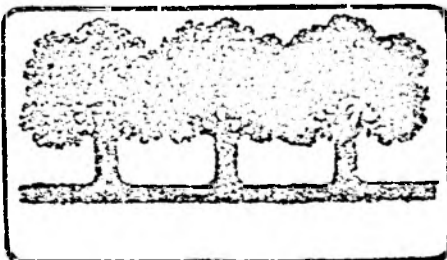
din

Bereria dela Trei-Stejari

în SIBIU

— este foarte bună și gustoasă! —

Acastă bere e săutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la orașe cât și la sate. 724 99—

Că berea noastră e foarte săutată se poate vedea și de acolo, că surs-părătorii se înmulțesc mereu.

Bere veche ≈ transilvăneană

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștința onoratului public, că începând cu 15 Martie a. c. pun în vânzare o nouă bere sub marca înregistrată de care poate să țină concurența cu orice bere străină, fiind foarte plăcută. — Se capătă în toate restaurantele, cărămle și prăvăliile, unde sunt puse placatele cu „Siebenbürger Urbräu“.

980 4-5

Cu toată stima
RUDOLF HABERMANN
proprietar de bererie în SIBIU.

Onorate domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații

și agentură românească. Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri eftine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oțiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și fere-streie și alte recvisite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenți jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il sfătuiesc deci pe fieștecare Român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc, și să-i scoată afață din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocese vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plățiți o taxă după învoială. Cu stimă:

L. Olariu

Budapest
II. Tölgyfa u. 16. II. 8.
In Buda, lângă podul Margithid.

Un vier

de un an, cu certificat, de rasa albă Mangoliță, se află de vânzare la Dumitru Mihai Nr. 223, în Șura mare (Nagycsür). 951 2—2

Zdrențe

pentru curățirea mașinilor se cumpără cu chilo-gramul la

Tipografia Poporului în Sibiu.

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr. 188.

Postaparcasa ung. 29,349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **PARTENIU COSMA**

directoral executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări în toate combinațiunile. Mai departe mijlocese: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile. Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospece, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legători — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ da informațiuni gratuite în orice afacere de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben — Edificiul „ALBINA“.

428 49—

Prima lemne de fag pentru foc

tăiate și crepate, duse acasă, cu prețul de K 44.— per stânjin, iar 200 chilo K 6.— liferează

Ign. Melamed, Intreprindere pentru tălătur lemnelor cu putere electrică

Sibiu, Kürschnergasse Nr. 17—19.

Al doilea loc de vânzare: **Markus Melamed,** prăvălie de vânzare, SIBIU, strada Guștericei Nr. 19. 945 3—3

Prima neguțatorie mare de vinuri

Ludwig Fronius

SIBIU, Pivnița „Mönchhof“.

Fabrică de licheruri și ferbătorie de rachiu.
Mare neguțatorie de rachiu de Drojdii, Trevere și Prune.

Specialități: Țuică veritabilă, fierbere proprie și Romuri Iamaica direct importate.

Altoi de viță.

Despre vița de vie și despre renumitul vin dedeal, vă rugăm a cere prin o carte postală marele catalog ilustrat

apărut acum și care se trimite ori și cui :: imediat și in mod **gratuit.** ::

Aceste vițe de vie să bucură de cel mai mare renume și se pot căpăta la proprietarii

Györgyevich & Lakatos

mari viticultori. 742 4-5

Székelyhid (Biharmegye).

Scobitor de cai.

Subscrisul mă recomand onoratului nostru public, ca scobitor (jugănit) pentru cai, tauri și scroafe. Am o praxă de 15 ani, de aceea inu oare răspundere pentru luerul meu.

Iacob Moldovan

940 3-8 din Gușteriță, lângă Sibiu.

Ludovic Ferencz,

SCOBITOR DE BARBAȚI

ȘENIL, strada Cisnădiei Nr. 12,

recomandă p. t. publicului

cele mai noue stofe de primăvară și vară în mare asortiment.

noutățile 725 116

Stofe din acum, pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și italiene, din care se execută după măsură cele mai moderne vestimente pentru Sacko, Jaquete, și haine de băieți, cu prețuri foarte moderate.

Unosobilită atențiune merită nou-știle de stofe pentru pardisiuri și „Anglari”, cari se vând totdeauna în depozit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate în atelierul meu, imi permiț a atrage unosobilită atențiune a On. domnilor preoți și teologi absolvenți. — În cazuri de urgență confecționez un rind complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforma pentru voluntari, cum și tot felul de articole de uniformă, după prescripțiune croștura cea mai nouă.

Ocaziune foarte potrivită

prăvălia de încălțăminte **Vasilie Ban**, „La cisma mare roșie” Sibiu, strada Ocnei Nr. 7 pe lângă prețuri ieftine.

Orice păpuși cu prețuri de reclamă la Crăciun de acum înainte până 10 Ianuarie 1913.

Prețurile:

668 14—	Ghete pentru copii Chevreaux și Box sau Kalv, mărimea 20—25 = K	8—4
	Ghete pentru copii	26—28 = 4—5
	Ghete pentru copii	29—34 = 5—7
	Ghete pentru băieți	35—39 = 7—9
	Păpuși de jumătate pentru dame Chevreaux și Box sau Kalv	4—14
	Ghete înalte pentru dame	8—14
	Ghete de lucru pentru domni, tari, esecțiune în Kalv sau piele de vichs	7—
	Ghete pentru domni cu gumă sau băieri, în Chevreaux sau Box	9—50
	Ghete pentru domni cu bumbi sau Ideal	10—
	Ghete pentru domni Kobrak	14—
	Ghete pentru domni Oslaria	12—
	Ghete pentru domni, formă americană	13—
	Ghete pentru domni, formă americană, cu bumbi și băieri	16—
	Ghete pentru domni, piele Antilope în toate colorile	20—

Mare alegere în cisme pentru copii și domni.

Camăși

cu 4, 5, 6, 7, 8 și 9 coroane.

Principiul meu esto: Câștig puțin, vânzare mare!

In dumineci și sărbători o deschis înainte de amiază până la 10 ore.

Nu-i reclamă, — ci e fapt

că fiecare în interesul său propriu numai în

Warenhaus Grünberger

să facă cumpărări de

734 28—

Haine pentru domni, dame, băieți, fete și copil

bluse, rochii, jupoane, negligés și costume pentru dame.

Mare alegere!
Prețuri fără concurență!

Cel mai mare depozit de blănării!

Strada Cisnădiei. Palatul comandei de corp.

Fratii Gömöri

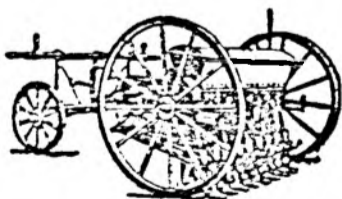
Magazin dela fabrică pentru mașini economice

Budapesta,

IX., Boráros tér Nr. 2.

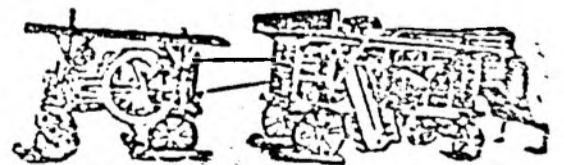
Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier K. & R. Jezek în Blansko.

Recomandăm mașinile de sămănat, construcție tare, cu aparat de săpat și sămănat, sistemul cel mai nou, care răspunde intru toate timpului de față

Mașinile de îmblătit cu motor, instalațiile de mori și mașinile de sămănat, pe cari le-au liferat firma FRATII GÖMÖRI sunt bine primite în toată țara, de aceea ne recomandăm onorațiilor economi.

Mal departe recomandăm următoarele mașini speciale: tăvăluguri pentru zdrobitul pietrișului cu suluri de peatră și cilindru cernător, spre a se folosi la petriș mărunt și mal mare; cum și a se mâna

Garnituri de îmblătit cu motor de țintine cu numeroase premii prime, liferate pe lângă deplină garanție și condiții avantajoase de plată. Pentru instruirea în purtarea mașinilor de îmblătit trimitem gratis un monteur la fața locului.

cu apă, abur sau motor. Mașini pentru fabricarea de cărămidă, instalații complete pentru țiglarie, mașini pentru producerea cimentului și spargerea pietrii.

Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, li cercetăm noi acasă ajung deci mai ieftin în posesiunea mașinii și sunt siguri de cel mai bun serviciu.

MILIOANE
folosesc contra

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmel, ca-
tarului bronchial și de gât ==
Caramelle de piept

de la **Kaiser** „Trei brazi“
GIGI atestete dela medici și privați,
scrisite pe la notari publici, garan-
tează succesul sigur.

Bombone foarte bune și gustoase.
1 pachet 20 și 40 bani, 1 dosă 60 bani.
Se capătă în toate apotecile, drogueriile și
prăvăliile de coloniale mai de toate.

Țâțâni cel mai bun

= fabricat =

se pot cumpăra foarte 948 3 3
avantajos și ieftin la

ANDREAS RIEGER,

prăvălie de for în SIBIU.

Beutura excelentă
și cu gust bun, care
producece slăbici. —
Recomandată de
medici contra hoi-
tel de anemie,
lipsă de sânge,
nervositate, re-
convalescență.
Influințază pro-
ducerea sângelui. Întărește mușchii și nervii,
dă apetit fără a avea ova urmări nepă-
căto asupra stomacului sau la dinți.
Prețul unei sticle mari Cor. 350, una
măică Cor. 2—. Se capătă în toate notecile.
Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
apotecar în Sibiu. 591 47

Arhitectul dipl.
LUDOVIC GABANYI
SIBIU (Nagyszeben) Kirchengasse 1
proiectează
case de locuit, edificii economice și alte
clădiri,
proiectează și întreprinderea ori căror
edificii,
transformarea și renovarea caselor vechi,
prețuiri,
și arhitecturii orșilor, cu orice fel de afaceri
de clădiri. = 955 2-3

„NEGOL“

acid reformativ pentru spălat.

Un nou fabricat din patrie!

Produce cu mare ușurință haine curate!
Garantat liber de clor și de alte sub-
stanțe păgăbitoare hainelor!

De aceea cea mai mare crutare a hainelor!
Folosindu-se acest mijloc se cruță mult
timp și lucru!

„Negol“ e patentat și se află de
vânzare, în toate prăvăliile de colo-
niale, în pachete de câte 30 bani,
sau la 920 4-5

Fabrica de lumini de sticlă și sticlă
Sibiu-Nagyszeben

Institutul de asigurare

„TRANSSYLVANIA“

Strada Cisnădiei 5. **SIBIU** Strada Cisnădiei 5.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. pe lângă premii recu-
noscute de cele mai bune, și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători confesionali și preoți români gr.-or. și gr.-cat. avantajii
deosebite), pe cazul morții, și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a
capitalului; asigurări de zestre, asigurări de copii, asigurări pentru serviciul mi-
litar, asigurări de studii, asigurări cu participare la câștig de 40% garantat și cu
restituire de 30% interese și asigurări pe spese de înmormântare.

Sumele plătite pentru paguba de foc până la finea anului 1911	K 6.275,795.23	Starea asigurărilor cu foc la sfârșitul anului 1911	K 127.762,744.—
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5.146,556.36	Fonduri de rezervă și de	„ 10.931,329.—
		rezervă	„ 2,520,493.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit gratuit, cum și orice
informații în birourile Direcțiunii, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agenturile.
Persoane versate în acuziții, cari au legături în cercuri bune, se primesc în servi-
ciul institutului în condiții favorabile. 767 26—

La „Croitoria Universală“

I. PETRASCU

Strada Cisnădiei Nr. 30. **SIBIU.** Strada Cisnădiei Nr. 30.
Telefon Nr. 172.

Premiat:
Expoziția internațională de modă
Paris 1911
Grand Prix și medalie de aur.

Premiat:
Expoziția universală din
Roma 1911
Grand Premio și medalie de aur

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștința onoratului
public, că în atelierul meu de primul rang, unde sunt ocupați
la 20 de lucratori, primesc și execut tot felul de haine, atât
civile cât și militare.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă tocmai acum mi-a
venit o mare alegere de stoffe engleze și indigene. Croială
cu gust și după ultima modă, garantând pentru ori ce lucru.

Serviciu solid și grabnic. — Prețuri moderate.
Sprijiniți industria românească 7.8 26—

La îmblățitul din anul
trecut s'a dovedit din
nou, că numai acel eco-
nom a putut fi deplin
mulțumit, care posedă
una dintre renumitele

Locomobile ale lui Adam

respective Mașini de îmblățit cu benzină patentate
cari sunt cel mai bun fabricat.

Motoarele lui Adam pentru benzină, ulei brut și gaz au lipsă de cea mai puțină cantitate din
stofa susnumită pentru ard.

Mulți industriași și economi dovedesc aceasta prin scrisorile lor de mulțumire.
Și fiindcă curând după aceste mașini și mașini de îmblățit sunt tot mai mari, zace în intere-
sul Dvoastră propriu, dacă cereți gratis încă acum o listă de prețuri a acestei fabrici.
Primesc garanția deplină pentru îmblățit curat și cea mai mare prestare de lucru. — Condiții
de plată în rate foarte favorabile.

Depozit de motoare permanente la
HANS SCHIEB, Birou tehnic
Sibiu — Nagyszeben
strada Măcelariilor Nr. 8, vis-à-vis Hotel Bonfert.

981 2-15